

Høringsnotat

Forslag til gjennomføring av

**Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 305/2011 av 9. mars 2011
om fastsettelse av harmoniserte vilkår for markedsføring av byggevarer og
om oppheving av rådsdirektiv 89/106/EØF**

og

nasjonale regler om dokumentasjon av produkter som ikke er CE-merket

i byggteknisk forskrift (TEK10)

Innholdsfortegnelse

DEL I Innledning	4
1 Høringsnotatets hovedinnhold	4
2 Gjeldende rett	5
2.1 Byggevaredirektivet	5
2.2 TEK 10 kapittel 3.....	5
3 Endring i TEK kapittel 3 eller egen forskrift.....	6
DEL II Bakgrunn for og formål med den nye forordningen	6
1 Bakgrunn for forordningen	6
2 Hovedinnhold i forordningen	6
3 Endring fra direktiv til forordning.....	7
4 Forholdet til "varepakken"	7
DEL III Gjennomføring av byggevareforordningen	8
1 Om krav til gjennomføring av forordninger i norsk rett.....	8
DEL IV Beskrivelse av forordningen kapittel for kapittel	10
Kapittel I Alminnelige bestemmelser	10
1 Byggevareforordningens formål og virkeområde.....	10
2 Grunnleggende krav	10
3 Definisjoner	10
4 Vurdering.....	10
Kapittel II CE-merking og ytelseserklæring	11
1 Ytelseserklæring	11
2 Unntak fra ytelseserklæring.....	11
3 CE-merking.....	11
4 Kontaktpunkter for byggevarer.....	12
5 Vurdering.....	12
Kapittel III Forpliktelser til økonomiske operatører	13
1 Innledning.....	13
2 Produsents forpliktelser	13
3 Produsents representant sine forpliktelser.....	13
4 Importørens forpliktelser	14
5 Distributørens forpliktelser	14
6 Forhold til tilsynsmyndighet.....	15
7 Vurdering.....	15
Kapittel IV Harmoniserte tekniske spesifikasjoner	15
1 Innledning.....	15
2 Harmoniserte standarder.....	15
3 Europeisk teknisk vurdering og europeisk vurderingsdokument.....	16
4 Bruk og fastsettelse av klasser ved angivelse av ytelse og systemer for vurdering og kontroll av konstant ytelse for vesentlige egenskaper	18
5 Vurdering.....	18
Kapittel V Tekniske vurderingsorganer	18
1 Beskrivelse	18
2 Vurdering.....	19
Kapittel VI Forenklede prosedyrer	19
1 Bruk av hensiktsmessig produktdokumentasjon.....	19
2 For svært små foretak.....	20
3 Produkter som er individuelt produsert.....	20
4 Vurdering.....	20
Kapittel VII Notifiserte organer	20

1 Innledning.....	20
2 Vurdering.....	21
Kapittel VIII Markedstilsyn	21
1 Innledning.....	21
2 Produkter som utgjør risiko for at de grunnleggende kravene til byggverk ikke oppfylles	21
3 Produkter som utgjør risiko for helse og sikkerhet	22
4 Formelt manglende samsvar.....	22
5 Vurdering.....	23
Kapittel IV Sluttbestemmelser	23
1 Delegerte rettsakter.....	23
2 Det faste byggeutvalg.....	24
3 Oppheving av byggevaredirektivet	24
4 Ikrafttredelse - Overgangsbestemmelser	24
5 Rapportering.....	24
6 Vurdering.....	24
Del V Regulering av byggevarer som ikke er CE-merket.....	25
1 Innledning.....	25
2 Dagens situasjon	25
3 Forslag til nasjonale krav for ikke CE-merkede byggevarer	25
4. Vurdering i forhold til EØS-rett	26
a) Innledning	26
b) Nærmere om gjensidig godkjenning.....	26
c) Unntak til den gjensidige godkjenningen	26
d) Vilkår for unntak til den gjensidige godkjenningen	27
d) Forholdsmessighet.....	27
e) Direktiv 98/34/EF.....	28
f) Forordning (EF) nr. 764/2008.....	28
g) Konklusjon	29
DEL VI Beskrivelse av den enkelte forskriftsparagraf	30
Del VII Økonomiske og administrative konsekvenser	35
1 Økonomiske og administrative konsekvenser av byggevareforordningen.....	35
a) Økonomiske konsekvenser	35
b) Administrative konsekvenser	35
2 Økonomiske og administrative konsekvenser av nasjonale krav til byggevarer	36
Vedlegg I Forskriftsutkast	37
Vedlegg II Forskriftsspeil mellom TEK 10 kapittel 3 og forskriftsutkastet.....	37
Vedlegg III Utkast til norsk oversettelse av forordning (EF) nr. 305/2011.....	37
Vedlegg IV Engelsk versjon av forordning (EF) nr. 305/2011.....	37
Vedlegg V Tabell med oversikt over de vesentligste endringene.....	38

DEL I Innledning

1 Høringsnotatets hovedinnhold

Høringsnotatet inneholder forslag til en ny forskrift, forskrift om markedsføring av produkter til byggverk. Forskriftsutkastet vil erstatte kapittel 3 i forskrift 26. mars 2010 nr. 489 om tekniske krav til byggverk (TEK 10).

Vedlagte forskriftsutkastet inneholder gjennomføring av byggevareforordningen. Denne forordningen inneholder krav til og regler for CE-merking av byggevarer. CE-merking gjelder for de byggevarer hvor det finnes en harmonisert standard (plikt til å CE-merke) eller hvor produsenten har valgt å få utført en europeisk teknisk vurdering av produktet (rett til å CE-merke). Du kan lese om forordningen i del IV kapittel 2 i høringsnotatet.

Forskriftsutkastet inneholder også forslag til nasjonale regler for byggevarer som ikke er CE-merket, det vil si i tilfeller hvor det ikke finnes en harmonisert standard eller produsenten ikke har valgt å få utført en europeisk teknisk vurdering. I del V og del VI høringsnotatet kan du lese om forslaget til nasjonale regler.

Utover gjennomføring av byggevareforordningen og nasjonale regler til byggevarer som ikke er CE-merket inneholder forskriftsutkastet krav til dokumentasjon og CE-merking av løfteinnretninger og varmtvannskjeler. Dette er bestemmelser som gjennomfører heisdirektivet, maskindirektivet og varmtvannskjeldirektivet. Disse direktivene er ikke endret, og bestemmelsene fra TEK 10 kapittel 3 videreføres derfor innholdsmessig uendret, men med noen redaksjonelle endringer. Disse bestemmelsene er derfor ikke særskilt omtalt i høringsnotatet.

Avslutningsvis er det verdt å merke seg at kravet til produktdokumentasjon av varmeproduserende enheter ikke er foreslått videreført. Dette skyldes at direktivet som reglene gjennomfører (direktiv 78/170/EØF) er opphevet i EU og erstattet av Økodesigndirektivet.

2 Gjeldende rett

2.1 Byggevaredirektivet

Byggevaredirektivet, vedtatt i 1989, utgjør en totalharmonisering av regelverket ved å fastsette minimumskrav som byggevarer må oppfylle. Medlemsstatene er avskåret fra å innføre ytterligere krav som vil skape nye tekniske hindringer. Oppfyller byggevarer gitte tekniske spesifikasjoner skal de fritt kunne omsettes i EU. Disse tekniske spesifikasjoner er først og fremst harmoniserte tekniske spesifikasjoner. Med harmoniserte tekniske spesifikasjoner siktes det til produktstandarder eller europeiske tekniske godkjenninger. Nasjonale tekniske spesifikasjoner offentliggjort i Den Europeiske Unions Tidende kan også være grunnlag for CE-merking. I tillegg kan ikke-harmoniserte tekniske spesifikasjoner også være et passende grunnlag for å anta at direktivets grunnleggende krav er oppfylt.

Produsenten er ansvarlig for å attestere at byggevaren oppfyller kravene til tekniske spesifikasjoner som er grunnlag for CE-merking. Dette kan innebære at et teknisk kontrollorgan må utføre en tredjepartsvurdering som for eksempel innledende type-prøving, overvåkning av produksjonskontroll, eller produktsertifisering. Det er Kommisjonen som avgjør hvilken av prosedyrene for attestering av samsvar som skal benyttes for enkeltprodukter eller produktfamilier.

Produkter som er i samsvar med byggevaredirektivet kan CE-merkes. CE-merking er en bekreftelse på at produktet er fremstilt og kontrollert i overensstemmelse med de tekniske spesifikasjoner nevnt ovenfor og at produktet derfor skal kunne flyte fritt innenfor EØS-området.

Direktivet oppretter også et fast byggeutvalg som består av eksperter utpekt av medlemsstatene. Norge deltar i det faste utvalget som observatør. Utvalget bistår Kommisjonen ved gjennomføring og den praktiske anvendelsen av byggevaredirektivet. For eksempel skal det faste byggeutvalg uttale seg før EU-kommisjonen gir standardiseringsmandater eller hvis EU-kommisjonen eller en medlemsstat mener at harmoniserte tekniske spesifikasjoner ikke oppfyller byggevaredirektivet.

En sikkerhetsklausul sikrer at medlemsstaten kan treffe passende tiltak dersom de mener at en vare som er erklært å være i samsvar med direktivet, likevel ikke oppfyller direktivet. I slike tilfeller er medlemsstatene forpliktet til å informere Kommisjonen som skal rådspørre de berørte partene så snart som mulig.

2.2 TEK 10 kapittel 3

Byggevaredirektivet ble implementert i forskrift om tekniske krav til byggverk (heretter TEK 10), kapittel 3, med hjemmel i plan- og bygningsloven § 29-7. TEK 10 fastsetter at alle produkter til byggverk skal ha dokumenterte egenskaper før de markedsføres, omsettes, eller bygges inn i et byggverk i Norge. Hvorvidt produktet kan brukes i byggverk reguleres ikke av TEK 10 kapittel 3, men av de øvrige kapitlene i TEK 10.

Produktdokumentasjon til byggevarer skal utarbeides på grunnlag tekniske spesifikasjoner nevnt i byggevaredirektivet (se ovenfor). Der det finnes en harmonisert produktstandard er det obligatorisk å utarbeide produktdokumentasjon på bakgrunn av denne. Alle byggevarer skal ha en attestering av samsvar med relevant teknisk spesifikasjon. Prosedyre for attestering av samsvar, angitt i Kommisjonens vedtak eller i teknisk spesifikasjon, skal følges.

Det er Direktoratet for byggkvalitet som utpeker tekniske kontrollorgan som utfører tredjepartsvurderinger. Som hovedregel legges akkreditering til grunn for utpekingen. I særskilte tilfeller kan tekniske kontrollorganer utpekes uten akkreditering, men de må kunne dokumentere at de oppfyller relevante krav. Grunnen til dette er at det er Kommunal- og regionaldepartementet som står ansvarlig overfor ESA og de andre EØS-statene for at utpekte tekniske kontrollorgan oppfyller de krav som byggevaredirektivet fastsetter.

Når en produsent har tilfredsstillende produktdokumentasjon, kan han CE-merke sine produkter. I følge TEK 10 er CE-merking en frivillig ordning. TEK 10 legger imidlertid opp til at produkter som bestilles eller lages for ett spesielt byggverk, og produksjonsmetoden ikke inngår i produsentens ordinære virksomhet, skal kunne unntas fra reglene om produktdokumentasjon. Det er for øvrig

forbudt å drive med villedende markedsføring, dvs. å benytte uriktig eller mangelfull informasjon som er egnet til å villedde om produktets lovlige bruk i et byggverk eller om produktets egenskaper.

Avslutningsvis fastslår forskriften at Direktoratet er tilsynsmyndighet for byggevarer, der det finnes produkt med mangel. Produkter med mangel er for eksempel produkter uten tilfredsstillende produktdokumentasjon eller produkter som utgjør en risiko for helse og sikkerhet. Direktoratet kan treffe nødvendig vedtak for at produktet skal bringes i overensstemmelse med TEK 10 og kan forby omsetning eller markedsføring av produkter med mangel. I tillegg kan det ilegges tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr i henhold til plan- og bygningsloven §§32-5 og 32-8. TEK 10 åpner for at Direktoratet for byggkvalitet kan kreve gebyr for tilsynsarbeidet.

3 Endring i TEK kapittel 3 eller egen forskrift

Departementet foreslår å gjennomføre forordningen i en egen forskrift. I denne forskriften samles også øvrige krav til produktdokumentasjon til produkter til byggverk. Dette innebærer at bestemmelsene tas ut av eksisterende TEK 10 kapittel 3. Dette innebærer igjen at dagens regelverksstruktur blir brutt opp. Grunnen til at Departementet foreslår denne måten å strukturere regelverket på, er at reglene om produktdokumentasjon har et annet formål enn teknisk forskrift for øvrig, nemlig å sikre fri flyt av byggevarer. Kravene retter seg også til produsenter og distributører av byggevarer, og kravene derfor bør samles i en egen forskrift separat fra øvrige krav til byggverk. Alternativ kan forordningen tas inn i teknisk forskrift kapittel 3 slik at dagens struktur blir bevart. Departementet ber om innspill til måten å strukturere regelverket på.

DEL II Bakgrunn for og formål med den nye forordningen

1 Bakgrunn for forordningen

Det har lenge vært ansett å være behov for gjennomgang av byggevaredirektivet. Direktivet har vært uklart og det har vært rom for ulike tolkninger og anvendelser av det. I følge Kommisjonen har formålet med direktivet, som er å sikre fri flyt av byggevarer på det indre marked i EU, derfor ikke blitt oppfylt. I tillegg har byggevaredirektivet utviklet seg gjennom praksis som man ønsket å nedfelle i regelverket. Man har også sett behov for å gjøre forenklinger i regelverket for å lette administrative byrder, særlig for små og mellomstore virksomheter¹. På denne bakgrunn satte EU i gang revisjon av direktivet. Man ønsket å få til en forenkling og tydeliggjøring av det eksisterende rammeverket, samt forbedre innsynet i og effektiviteten ved de eksisterende tiltakene².

Formålet med forordningen er å sikre fri flyt av byggevarer på det indre markedet, ved å sikre pålitelig informasjon om produkters ytelse i relasjon til de vesentlige egenskapene for byggverk. Man kan derfor si at forordningen lager et felles teknisk språk for å kommunisere om produkters ytelse, og felles krav til metoder for vurdering og fortløpende kontroll av ytelse. Forordningen stiller heller ikke krav til hvordan byggverk skal være. Det er opp til hvert enkelt medlemsland/EØS-land å bestemme.

2 Hovedinnhold i forordningen

Bygningslovgivningen ligger under medlemsstatenes ansvar og er derfor underlagt nasjonale regler. Av den grunn finnes det ulike krav til byggverk, noe som kan påvirke kravene til byggevarene og dermed skape tekniske hindringer. Byggevareforordningen tar derfor høyde for å innføre regler for å sikre et velfungerende byggevaremarked ved å fastsette harmoniserte vilkår for markedsføring av byggevarer i EU og opphever samtidig det gjeldende byggevaredirektivet (direktivet 89/106).

Byggevareforordningen fastsetter:

- Grunnleggende krav til byggverk som byggevarene skal vurderes opp mot,
- Regler for hvordan byggevareindustrien skal erklære byggevarens vesentlige egenskaper (de som er relevante i forhold til de grunnleggende krav til byggverk),
- Regler for CE-merking av byggevarer, og konsekvensen av CE-merkingen,
- Forpliktelser til økonomiske operatører som gjør byggevarer tilgjengelig på markedet,

¹ COM(2008) 311 final

² Forordning (EU) nr. 305/2011 fortale pkt. 8.

- Regler for hvordan harmoniserte spesifikasjoner (harmoniserte standarder og europeiske vurderingsdokumenter) og europeiske tekniske vurderinger vedtas,
- Systemer for vurdering av byggeverens konstante ytelser som pålegger ulike oppgaver til produsenter og tredjeparter,
- Krav til organer som foretar tredjepartsvurdering,
- Krav til myndighet som utpeker organer som foretar tredjepartsvurdering,
- Rammer for tilsyn med byggevarer.

At en byggevare lovlig kan omsettes i EØS-landene innebærer ikke uten videre at en byggevare kan bygges inn i et byggverk. Dette aspektet reguleres av bygningslovgivning, som er underlagt nasjonale regler. I Norge er dette TEK 10. CE-merking er således ikke et "kvalitetsstempel" som går god for at produktene kan brukes i norske byggverk. Om produktet kan brukes må vurderes konkret i den enkelte byggesak.

3 Endring fra direktiv til forordning

Selv om byggevaredirektivet utgjør en totalharmonisering, forsøker direktivet å regulere flere forhold enn det finnes harmoniserte tekniske spesifikasjoner. Dette har medført til en relativt komplisert, men også fleksibel tekst. Byggevareforordningen tar høyde for å forenkle og klargjøre dokumentasjon av byggeverens egenskaper, og dermed sikre et likt regelverk i hele Unionen. I tillegg skal forordningen gjelde direkte og likelydende i alle EU-landene, noe som skal legge til rette for lik anvendelse.

Flere sentrale elementer endres ved innføring av den nye byggevareforordningen:

- Kun harmonisert produktstandarder eller europeiske tekniske vurderinger (som tilsvarer dagens europeiske tekniske godkjenninger) er grunnlag for CE-merking,
- Det blir nå obligatorisk til å benytte harmoniserte produktstandarder,
- CE-merking blir nå obligatorisk der produsent har fylt ut en ytelseserklæring,
- I tillegg til byggeverens vesentlige egenskaper skal produsent angi om byggevaren inneholder farlige stoffer og hvilke farlige stoffer det er snakk om,
- Byggevareforordningen innfører direkte og omfattende krav til markedsdeltakere, i motsetning til byggevaredirektivets indirekte forpliktelser,
- Byggevareforordningen innfører forenklede fremgangsmåter for produktokumentasjon som alle produsenter kan benytte, samt forenklede fremgangsmåter for svært små foretak,
- Det opprettes et kontaktpunkt for byggevarer,
- Utfyllende regler til byggevareforordningen skal gis gjennom delegert rettsakter, i tråd med Lisboa-traktaten.

En oversikt over de viktigste endringene er listet opp i tabell, se vedlegg V til dette høringsnotatet.

Begrepet *attestation of conformity* (*attestering av samsvar*) er fjernet, og erstattet av et nytt begrep *assessment and verification of constancy of performance* (*vurdering og kontroll av konstant ytelse*). Begrepet *european technical approval* (*europeisk teknisk godkjenning*) er erstattet av *european technical assessment* (*europeisk teknisk vurdering*).

Forordningen er bygget opp av en fortale, en hoveddel og vedlegg. Det er i hoveddelen vi finner rettigheter og plikter for virksomhetene. Hoveddelen blir supplert av vedlegg. Disse vedleggene er en integrert del av forordningen og rettslig bindende på samme måte som hoveddelen. Fortalen er imidlertid noe vi ikke har tilsvarende i norske forskrifter. I fortalen beskrives hensynene bak forordningen, og de viktigste bestemmelsene og kravene gjennomgås og forklares. Innenfor EØS-avtalen er ikke fortalen bindende som sådan, men brukes til å fortolke bestemmelsene og gi dem en riktig anvendelse³.

4 Forholdet til "varepakken"

Byggevareforordningen må anvendes i sammenheng med den såkalte varepakken. Varepakken har som formål å forbedre det indre markeds funksjon for alle produktområder som omfattes av EU-lovgivning. Varepakken består av to forordninger (forordning (EF) nr. 764/2008 og forordning (EF) nr. 765/2008), samt en beslutning (beslutning 768/2008/EF). For en detaljert redegjørelse av kravene i varepakken vises til høringsnotat fra Nærings- og handelsdepartementet⁴.

³ Protokoll 1 til avtalen punkt 1.

⁴ <http://www.regjeringen.no/pages/2350782/Høringsnotat.pdf>

Forordning (EF) nr. 764/2008 fastsetter prosedyrer som skal anvendes når tilsynsmyndigheter skal nekte omsetning av importprodukter på bakgrunn av et nasjonale krav. Ved anvendelsen av de nasjonale kravene til byggevarer, altså de byggevarene som ikke er CE-merket (kapittel III i forskriftsutkastet), kommer forordning (EF) nr. 764/2008 til anvendelse.

Forordning (EF) nr. 765/2008 fastsetter kravene til akkreditering og markedstilsyn for markedsføring av produkter. Disse reglene gjelder også for markedstilsyn utført i henhold til byggevarerforordningen. Men hvor byggevarerforordningen har mer spesielle regler, så vil disse gå foran kravene i forordning (EF) nr. 765/2008.

Beslutningen inneholder modellbestemmelser som skal anvendes dersom eksisterende europeiske regler endres eller det innføres nye regler om harmonisering av vilkårene for å selge produkter. Byggevarerforordningen bruker begreper og termer fra varepakken i så stor grad som mulig. Men på grunn av byggevarenes spesielle karakter, er det imidlertid gjort en del tilpasninger. De viktigste av disse er at byggevarerforordningen ikke stiller krav til produktene, og at derfor forordningen ikke bruker begrepet *essential requirements* (vesentlige krav). I stedet bruker forordningen begrepene *essential (product) characteristics* (vesentlige produkttegenskaper) og *basic work requirements* (grunnleggende krav til byggverk). Byggevarerforordningen benytter heller ikke det modulsystemet som finnes i annen lovgivning om produkter og i beslutningen. Byggevarerforordningen viderefører det systemet som er brukt i byggevarerdirektivet. Grunnen til dette er at de standarder som er utarbeidet under byggevarerdirektivet fortsatt skal kunne brukes, og at pågående standardiseringsarbeid kan fortsette.

DEL III Gjennomføring av byggevarerforordningen

1 Om krav til gjennomføring av forordninger i norsk rett

Forordningsformen velges av EU i tilfeller hvor man har behov for at regelverket skal gjelde likelydende i hele EU, og dermed også i hele EØS-området. Forordningene gjelder direkte i alle EUs medlemsland, men må gjøres til del av norsk rett. På grunn av behovet for likelydende regelverk stiller EØS-avtalen strenge krav til gjennomføringen, nemlig at forordningen "som sådan gjøres til en del av avtalepartenes interne rettsorden", jf. EØS-avtalen artikkel 7. I Norge er "henvisningsteknikken" valgt for å ivareta dette kravet, se forskriftsutkastet § 4. Dette innebærer at den forskriftsteksten som vedtas, fastsetter at forordningen, i EØS-tilpasset form, skal gjelde som forskrift, uten at teksten der EØS-tilpasningene er innarbeidet, skrives om til tradisjonelle norske paragrafer. Til dette brukes en standardbestemmelse som er utformet av Justisdepartementet. Denne bestemmelsen kan ikke endres på i den enkelte gjennomføring.

Denne metoden innebærer at rettigheter og plikter ikke kan leses ut av tradisjonell norsk forskriftstekst slik vi er vant til ved gjennomføring av direktiver. Brukere må gå til selve forordningsteksten for å finne dem. For å lette tilgjengeligheten er forordningsteksten lagt ved høringen (vedlegg III norsk versjon og vedlegg IV engelsk versjon). I forbindelse med kunngjøring av forskriften, vil forordningsteksten også bli å finne i tilknytning til forskriften. Denne teksten vil ikke være en formell del av forskriften, men kun et veiledningsdokument. For alle praktiske formål, kan den imidlertid legges til grunn for å finne frem til gjeldende rett, dog slik at EØS-rettslig metode må legges til grunn ved tolkningen.

Forordninger kan oppleves som ganske fremmedartede og forskjellige fra norske forskrifter. De inneholder blant annet mer tekst enn vi er vant til, og har ofte tunge formuleringer. Dette må vi forholde oss til, på grunn av de formelle kravene til gjennomføringen. Det er imidlertid mulig å sette seg inn i forordningene også, selv om de kan virke vanskelig tilgjengelige til å begynne med. Fordelen med forordninger, er at regelverket er helt likelydende i alle land. Dette vil gjøre det lettere å kommunisere om regelverket på tvers av landegrensene, noe som vil være en fordel når det skal handles med byggevarer.

Ved utarbeidelsen av dette høringsnotatet har vi tatt utgangspunkt i Utenriksdepartementets utkast til oversettelse av forordningen, og benyttet oss av de begreper som er brukt der. Utenriksdepartementet har ansvaret for å oversette EØS-rettsakter til norsk. Vanlig prosedyre er at faginstanser kan gi innspill til de faglige begrepene som brukes i oversettelsen. Denne prosedyren er ikke avsluttet ennå. Vi gjør derfor oppmerksom på at det vil kunne bli endringer i ordlyden i

oversettelsen av forordningen, men trolig ikke noe som vil ha en vesentlig betydning for forståelsen av reglene. Høringsinstansene kan gjerne gi innspill til oversettelsen av forordningen.

Når den endelige oversettelsen foreligger, vil den bli kunngjort i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende. Dette forstås av EFTA-sekretariatet. Erfaringsmessig tar det imidlertid svært lang tid før denne kunngjøringen skjer. Derfor vil Utenriksdepartementets oversettelse bli å finne i tilknytning til forskriften, selv om vi ideelt sett ville ønske å bruke den kunngjorte versjonen. Dette er imidlertid ikke praktisk mulig.

DEL IV Beskrivelse av forordningen kapittel for kapittel

Kapittel I Alminnelige bestemmelser

1 Byggevareforordningens formål og virkeområde

Byggevareforordningen fastsetter vilkår for markedsføring og omsetning av byggevarer ved å fastsette harmoniserte regler for hvordan vesentlige egenskaper til byggevarer skal uttrykkes, og når og hvordan byggevarer skal CE-merkes (forordningen artikkel 1). Byggevarer defineres som *"enhver vare og ethvert byggesett som produseres og markedsføres med sikte på å inngå permanent i byggverk eller deler av byggverk, og hvis ytelse påvirker byggverkets ytelse når det gjelder de grunnleggende krav til byggverk"* (forordningen artikkel 2). En byggesett er et sett som består av minst to separate deler som settes sammen av en enkelt produsent for å inngå i byggverk. Byggevareforordningen fastsetter vilkår for markedsføring av produkter der det finnes harmoniserte produktstandarder eller europeiske tekniske vurderinger (jf. forordningen kapittel IV).

2 Grunnleggende krav

I og med at byggevarer skal inngå permanent i byggverk, skal byggevarer vurderes opp mot grunnleggende krav til byggverk. Disse grunnleggende krav sikrer at byggverk i sin helhet og sine ulike deler er egnet for sin tilsiktede bruk, særlig med hensyn til menneskers helse og sikkerhet gjennom hele byggverkets livssyklus (forordningen artikkel 3 og vedlegg I). Byggverk skal oppfylle følgende grunnleggende krav (forordningen vedlegg I):

- Mekanisk motstandsevne og sikkerhet,
- Brannsikring,
- Hygiene, helse og miljø,
- Sikkerhet ved bruk,
- Beskyttelse mot støy og vibrasjoner,
- Energisparing og varmeisolering,
- Bærekraftig bruk av naturressurser (nytt grunnleggende krav).

Byggevareforordningen innfører en nytt grunnleggende krav til byggverk, bærekraftig bruk av naturressurser: Byggverk skal konstrueres, oppføres og rives på slik måte at bruken av naturressurser er bærekraftig og sikre (a) at byggverk og materialer kan brukes på nytt eller gjenvinnes etter riving, (b) byggverkets varighet, (c) bruk av miljøvennlige materialer i byggverk.

Disse grunnleggende krav skal legges til grunn for utarbeidelse av harmoniserte tekniske spesifikasjoner (forordningen artikkel 3.2). Byggevarens vesentlige egenskaper er med andre ord de egenskaper som gjelder til de grunnleggende krav til byggverk. Det er disse vesentlige egenskapene som produsenten skal angi når byggevarer markedsføres eller omsettes.

3 Definisjoner

Artikkel 2 gir definisjoner for 28 termer i byggevareforordningen. Siden byggevareforordningen gjelder for markedsføring av byggevarer bør det særlig legges vekt på to definisjoner: Å gjøre tilgjengelig på markedet (artikkel 2.16), samt å markedsføre byggevarer (artikkel 2.17). Å gjøre tilgjengelig på markedet er å levere en byggevare for distribusjon eller bruk, med eller uten vederlag. Med andre ord, enhver markedsdeltaker som leverer et produkt til byggverk til en annen markedsdeltaker (en distributør eller en entreprenør for eksempel) gjør produktet tilgjengelig på markedet. Å markedsføre er å gjøre tilgjengelig en byggevare for første gang. Dersom en byggevare er levert til en sluttbruker vil begrepet "gjøres tilgjengelig på markedet" fusjonere med "markedsføring". Men ofte i byggenæringen er produkter levert til mellomliggende markedsdeltakere før de når sluttbrukere. På hvert nivå i distribusjonskjeden, vil produktet gjøres tilgjengelig på markedet.

4 Vurdering

Verken i Kommisjonens forslag eller den endelige versjonen av byggevareforordningen finner vi en konkret beskrivelse av forordningens virkeområde. Byggevareforordningen fastsetter regler for markedsføring av byggevarer der det finnes harmoniserte tekniske spesifikasjoner, eller snarere, når produkter er CE-merket. Byggevareforordningen regulerer ikke markedsføring av produkter som ikke er CE-merket. De aller fleste produkter vil i utgangspunktet kunne CE-merkes, dersom

produsentene skaffer seg en europeisk teknisk vurdering, men for byggevarer som ikke er CE-merket, fastsetter forordningen ikke konkrete regler for angivelse av byggevarens vesentlige egenskaper eller ytelser. Disse produktene vil derfor måtte reguleres av nasjonale bestemmelser i det enkelte land. De norske forslag til regulering av slike produkter er beskrevet i høringsnotatet del V.

Byggevarerforordningen innfører et nytt grunnleggende krav om bærekraftighet for at det skal tas hensyn til resirkuleringsmulighetene for byggverk og materialer. Innføring av det nye grunnleggende kravet innebærer at alle relevante deler av eksisterende harmoniserte produktstandarder skal revideres. I tillegg ligger gjennomføring av grunnleggende krav til byggverk under medlemsstatenes ansvar, som har mulighet til å innføre miljøkrav i den nasjonale bygningsloven. I Norge vil slik krav eventuelt nedfelles i TEK 10. Arbeidet med dette er imidlertid ikke startet opp ennå. Slike regler vil sendes på høring på vanlig måte. Imidlertid før kravet er innført i TEK 10 eller før de relevante deler av produktstandardene er revidert, vil det være praktisk vanskelig for produsenter å lage dokumentasjon etter det nye grunnleggende kravet.

Kapittel II CE-merking og ytelsesklerklæring

1 Ytelsesklerklæring

Produsent skal utarbeide en ytelsesklerklæring når en byggevare omfattes av en harmonisert standard eller når produsent har skaffet seg en europeisk teknisk vurdering (forordningen artikkel 4). Ytelsesklerklæring er et dokument der byggevarens ytelser er beskrevet etter en harmonisert modell, jf. byggevarerforordningens artikkel 6 og vedlegg III. Sammen med ytelsesklerklæring, skal produsenten legge frem opplysninger nevnt i REACH-forordningen (forordning (EF) nr. 1907/2006) artikler 31 (sikkerhetsdata av stoffet eller stoffblandingen listet opp i artikkelen 31 til REACH-forordningen) og 33 (plikt til å formidle opplysninger om stoffer i produktet).

Ved å utarbeide ytelsesklerklæringen påtar produsenten seg ansvaret for at byggevaren er i samsvar med angitte ytelser. Kopi av ytelsesklerklæringen gjøres tilgjengelig på et offisielt språk der varen markedsføres eller gjøres tilgjengelig, enten i papirform eller i elektronisk format (artikkel 7). Leverer produsent et parti av samme produkter, kan produsenten nøye seg med å gi en enkelt kopi av ytelsesklerklæringen for hele partiet. Forordningen åpner for at kopi av ytelsesklerklæringen kan gjøres tilgjengelig på produsentens nettsider, men dette forutsetter en delegert rettsakt (jf. forordningen kapittel IX sluttbestemmelser) fra Kommisjonen. Ytelsesklerklæring skal oppbevares i 10 år (jf. forordningen kapittel 3, markedsdeltakernes forpliktelser).

2 Unntak fra ytelsesklerklæring

Der byggevaren ikke skal serieproduseres kan produsent la være å utarbeide en ytelsesklerklæring. Når byggevaren er enten individuelt produsert for én bestemt ordre og skal installeres i et enkelt, identifisert byggverk, under ansvar av ansvarlige foretakene i en byggeprosess, eller når varen er produsert på byggeplassen under ansvar av ansvarlige foretakene, kan produsenten avstå fra å utarbeide en ytelsesklerklæring. Det samme gjelder for byggevarer produsert på tradisjonelt vis med sikte på rehabilitering av byggverk som er offisielt vernet. Dette forutsetter imidlertid at det ikke finnes nasjonale eller europeiske bestemmelser som krever at produsenten angir ytelser til byggevaren, og at byggevaren er i samsvar med nasjonale regler.

3 CE-merking

Byggevarer skal påføres CE-merket der det finnes en harmonisert standard eller når produsent har skaffet seg en europeisk teknisk vurdering. CE-merking er obligatorisk, og er den eneste merking som attesterer at byggevaren er i samsvar med angitte ytelser. Nasjonale merkinger som attesterer at en vare er i samsvar med vesentlige egenskaper skal tilbakekalles fra lover og forskrifter. Ved å CE-merke sine produkter påtar produsenter seg ansvaret for at byggevaren er i samsvar med angitte ytelser og overholder alle krav i forordningen (for eksempel at byggevaren ikke utgjør en risiko for helse), men også i andre harmoniseringsregelverk. CE-merking skal derfor attestere samsvar med angitte ytelser på tvers av forordninger og direktiver fordi en byggevare kan være underlagt flere europeiske lovgivninger. CE-merkede byggevarer skal fritt kunne omsettes i hele EØS-området. Byggevarerforordningens artikkel 9 inneholder også konkrete regler og vilkår om påføring av CE-merking.

4 Kontaktpunkter for byggevarer

For å legge til rette for en effektivt flyt av byggevarer i EØS-området skal kontaktpunkter opprettes i hvert EØS-land. Kontaktpunktene skal legge frem tydelige og lett forståelige opplysninger om nasjonale bestemmelser som må følges for at en enkelt byggevare, med dens tilsiktede bruk, skal kunne oppfylle de grunnleggende krav til byggverk. Henvisningen i byggevareforordningen til bestemmelser om kontaktpunkter i forordning (EF) nr. 764/2008 innebærer at kontaktpunkter for byggevarer vederlagsfritt skal svare på henvendelser av markedsdeltakere eller myndigheter som holder til i en annen EØS-stat, om hvilke tekniske forskrifter som får anvendelse på en spesifikk type produkt, eller hvilke myndigheter som har ansvar for tilsyn med gjennomføringen av tekniske forskrifter, eller klageadgang i tilfelle tvist mellom vedkommende myndigheter og markedsdeltakere. Henvendelser skal besvares innen 15 virkedager.

5 Vurdering

Ytelseserklæringen og CE-merkingen står helt sentralt i byggevareforordningen. Byggevarens ytelse skal fremgå av ytelseserklæringen og CE-merking blir obligatorisk der det finnes en harmonisert produktstandard eller når produsent har skaffet seg en europeisk teknisk vurdering. Ytelseserklæringen erstatter byggevaredirektivets EC-samsvarserklæring, og skal utarbeides etter en harmonisert modell, se forordningen vedlegg III. Når produsent har utarbeidet en ytelseserklæring skal produsent også CE-merke sine produkter. Siden CE-merking stort sett inneholder de samme opplysningene som ytelseserklæring blir det slik de samme opplysningene skal oppgis både på CE-merkingen og ytelseserklæringen. Grunnlag for CE-merking er nå begrenset i forhold til byggevaredirektivet og TEK 10, der både harmoniserte standarder, europeiske tekniske godkjenninger, nasjonale tekniske spesifikasjoner offentliggjort i Den Europeiske Unions Tidende, og andre tilfredsstillende spesifikasjoner kunne tjene som grunnlag for CE-merking. CE-merking på grunnlag av europeiske vurderingsdokumenter (europeiske tekniske godkjenninger) er fortsatt frivillig.

Alle henvisninger til nasjonale merker (som for eksempel det svenske gaffelmerket) skal sløyfes fra nasjonale lovgivninger. Bruk av nasjonale merker er egnet til å skape tekniske handelshindringer og skal derfor forvises. Frivillige merkinger kan fortsatt brukes dersom de bidrar til å gi bedre opplysninger om byggevarer, og så sant at de (1) oppfyller en annen funksjon enn CE-merkingen, (2) ikke forveksles med CE-merkingen, og (3) ikke reduserer CE-merkingens leselighet og synlighet. Disse skal for eksempel kunne anvendes for produkter der det ikke finnes harmoniserte standarder, for produkter der det finnes harmoniserte standarder, men merket gjelder kun for egenskaper som ikke dekkes av vesentlige egenskaper i harmoniserte tekniske spesifikasjoner. Kommisjonen har gitt uttrykk for at adgangen til å bruke andre merker i tillegg til CE-merket er innskrenket sammenliknet med byggevaredirektivet. Kommisjonen har satt i gang en stor undersøkelse om nasjonale merker i EU, for å opprette en liste over tilgjengelige nasjonale merker, vilkårene for å skaffe seg disse, samt påvirkning på kommersialisering av byggevarer.

Der byggevaren ikke inngår i serieproduksjonen og lages for ett enkelt byggverk kan produsent la være å fylle ut ytelseserklæring og CE-merke produktet. Det tilsvarer omtrent dagens regime der TEK 10 § 3-2 hadde særskilte regler for produkter til byggverk som bestilles eller lages for ett spesielt byggverk etter produksjonsmetoder som ikke inngår i produsentens ordinære virksomhet. Kommisjonen skal definere hva som menes med serieproduksjon ved en delegert rettsakt, jf. del IV kapittel VIII i høringsnotatet. Byggevareforordningen artikkel 5 har likhetstrekk med artikkel 38 som åpner for at produsent skal kunne erstatte ytelsesvurderingen (jf. system for vurdering av og kontroll av byggevarens konstante ytelse) ved bruk av spesifikk teknisk dokumentasjon.

For å skape bedre muligheter for bærekraftig bygging og legge til rette for utvikling av miljøvennlige varer skal produsent ved siden av ytelseserklæring angi farlige stoffer i byggevarer, på bakgrunn av REACH-forordningen artikler 31 (sikkerhetsdatablad for en rekke stoff og stoffblanding) og 33 (opplysninger om sikker bruk av stoff som inneholder en konsentrasjon på over 0,1 % masse/masse (m/m)).

Avslutningsvis vil Direktoratet for byggkvalitet kunne oppnevnes som kontaktpunktet for byggevarer i Norge.

Kapittel III Forpliktelser til økonomiske operatører

1 Innledning

Byggevareforordningen tar høyde for å innføre direkte, konkrete og omfattende forpliktelser til økonomiske aktører. I hele omsetningskjeden skiller byggevareforordningen mellom:

- *Produsent*: En fysisk eller juridisk person som produserer en byggevare eller får en slik vare konstruert eller produsert, og som markedsfører byggevarer under sitt navn eller varemerke,
- *Dennes representant*: Enhver fysisk eller juridisk person etablert i EØS-området og som har fått skriftlig fullmakt fra en produsent til å handle på dennes vegne i forbindelse med nærmere angitte oppgaver,
- *Importør*: Enhver fysisk eller juridisk person etablert i Unionen som markedsfører en byggevare fra en tredjestat i Unionen,
- *Distributør*: Enhver fysisk eller juridisk person i forsyningskjeden, bortsett fra produsenten eller importøren, som gjør byggevaren tilgjengelig på markedet.

Verdt å merke seg er at importører eller distributører underlegges produsentens forpliktelser når de markedsfører en vare under eget navn eller varemerke eller endrer en byggevare som allerede er markedsført, på en slik måte at den kan påvirke varens samsvar med ytelseserklæringen (artikkel 15).

2 Produsents forpliktelser

I henhold til byggevareforordningen artikkel 11 skal produsent:

1. Utarbeide ytelseserklæringen og CE-merke sine produkter der det er relevant,
2. Oppbevare den tekniske dokumentasjonen og ytelseserklæringen i ti år,
3. Sikre at produksjonen opprettholder den angitte ytelsen,
4. Ta hensyn til endringer i produkttype og i de relevante harmoniserte tekniske spesifikasjoner,
5. Foreta stikkprøvekontroll av markedsførte byggevarer når det anses hensiktsmessig for å sikre nøyaktigheten, påliteligheten og stabiliteten av byggevarenes ytelser,
6. Påse at byggevarene kan identifiseres med et type-, parti- eller serienummer eller et annet element,
7. Angi navn, firma, eller registrert varemerke og kontaktadressen på byggevaren eller på emballasjen eller på et dokument som følger av byggevaren,
8. Sikre at byggevaren ledsages av anvisninger og sikkerhetsinformasjon,
9. Umiddelbart treffe de nødvendig korrigerende tiltak når det er grunn til å tro at byggevaren ikke er i samsvar med ytelseserklæringen eller ikke overholder andre krav i forordningen, og om nødvendig trekke den tilbake eller tilbakekalle den,
10. Underrette nasjonale tilsynsmyndigheter i de medlemsstatene der de har gjort varen tilgjengelig, og gi nærmere opplysninger om byggevarens manglende samsvar og om eventuelle tiltak som er truffet,
11. Gi alle opplysninger og dokumentasjon til vedkommende nasjonale myndigheter som er nødvendig for å påvise at varen er i samsvar med ytelseserklæringen og overholder andre gjeldende krav i byggevareforordningen, samt å samarbeide med tilsynsmyndighetene for å fjerne risikoen med byggevarer de har markedsført.

3 Produsents representant sine forpliktelser

En representant er den som har fått en skriftlig fullmakt fra en produsent. Fullmakten skal gi representanten mulighet og forpliktelse til å:

1. Oppbevare ytelseserklæringen og den tekniske dokumentasjonen i ti år,
2. Stille disse dokumentene til rådighet for markedstilsynsmyndighetene,
3. Gi alle opplysninger og all dokumentasjon som er nødvendig for å vise at byggevaren er i samsvar med ytelseserklæringen eller overholder andre gjeldende krav i denne forordning, på begrunnet anmodning fra vedkommende nasjonale myndighet
4. Samarbeide med tilsynsmyndighetene om alle tiltak som treffes for å fjerne risikoene forbundet med byggevarer som omfattes av representantens fullmakt.

Utarbeidelsen av teknisk dokumentasjon skal ikke utgjøre noen del av representantens fullmakt.

4 Importørens forpliktelser

Importører markedsfører byggevarer produsert utenfor EU-/EØS-området. Byggevareforordningen pålegger importør å påse at produsenten har oppfylt sine forpliktelser under byggevareforordningen, samt direkte forpliktelser som importør. I følge artikkel 13.2 skal importør påse at produsenten har:

1. Gjennomført vurdering og kontroll av konstant ytelse,
2. Utarbeidet den tekniske dokumentasjon, og ytelseserklæringen,
3. Påført CE-merkingen der det er nødvendig,
4. Vedlagt anvisninger og sikkerhetsinformasjon på norsk eller på et skandinavisk språk,
5. Identifisert byggevarerne med type-, parti- eller serienummer eller med at annet element som gjør det mulig å identifisere den,
6. Angitt navn, firma eller registrert varemerke og kontaktadressen på byggevaren eller på emballasjen eller i et dokument som følger med byggevaren.

I likhet med produsent skal importør bare markedsføre på EU-/EØS-markedet byggevarer som overholder forordningens gjeldende krav. Er byggevaren ikke i samsvar med ytelseserklæringen eller andre forordningens gjeldende krav byggevaren, kan importør ikke omsette produktet før avvik er korrigert.

Når det gjelder direkte forpliktelser som importør, skal importør:

1. Angi navn, firma eller registrert varemerke og kontaktadresse på byggevaren eller, dersom dette ikke er mulig, på emballasjen eller i et dokument som følger med byggevaren,
2. Sikre at varen ledsages av anvisninger og sikkerhetsinformasjon på et norsk eller på et annet skandinavisk språk, når importører gjør en byggevare tilgjengelig på markedet,
3. Sørge for at lagrings- eller transportvilkårene for byggevarer som de har ansvar for, ikke setter deres samsvar med ytelseserklæringen eller overholdelse av andre gjeldende krav i denne forordning, i fare,
4. Oppbevare kopi av ytelseserklæringen i ti år,
5. Stille ytelseserklæringen og den tekniske dokumentasjonen til rådighet for markedstilsynsmyndighetene,
6. Ta stikkprøvekontroll av byggevarer som er markedsført eller gjort tilgjengelige på markedet. Importør skal opprette et register over klager, tilbakekalle varer som ikke oppfyller byggevareforordningens krav, samt holde distributørene orientert om denne overvåkingen.

I tillegg har importør samme forpliktelser som produsenter:

7. Plikt til å korrigere avvik umiddelbart, og om nødvendig trekke byggevaren tilbake eller tilbakekalle den når de anser eller har grunn til å tro at en byggevare de har markedsført ikke er i samsvar med ytelseserklæringen eller andre gjeldende krav i forordningen,
8. Underrette umiddelbart vedkommende nasjonale myndigheter, og gi nærmere opplysninger særlig om varens manglende samsvar og eventuelle korrigerende tiltak.

Importør skal på begrunnet anmodning fra vedkommende nasjonale myndighet gi alle opplysninger og dokumentasjon som er nødvendig for å påvise at byggevaren er i samsvar med ytelseserklæringen og overholder andre gjeldende krav i denne forordning, på et språk som myndigheten lett kan forstå og skal orientere myndigheten om eventuelle tiltak truffet for å fjerne risikoene forbundet med byggevarer de har markedsført.

5 Distributørens forpliktelser

Distributør skal sjekke, med behørig aktsomhet, om en byggevare oppfyller byggevareforordningen. Distributør skal:

- Sikre at varen er påført CE-merkingen (når dette er påkrevd), og ledsages av ytelseserklæringen, anvisninger og sikkerhetsinformasjon på norsk,
- Påse at varen kan identifiseres (med et type-, parti- eller serienummer), og at produsenten og importøren har angitt navn, firma, varemerke og kontaktadressen,
- Sørge for at lagrings- eller transportvilkårene ikke rokker ved byggevarens samsvar med ytelseserklæringen.

Dersom en distributør har grunn til å tro at en byggevare ikke er i samsvar med ytelseserklæringen eller andre krav i byggevevareforordningen skal distributør ikke gjøre byggevaren tilgjengelig på markedet før avvik er korrigerert (artikkel 14.2, annet ledd). Dette innebærer at distributør har plikt til å ta nødvendige tiltak, som for eksempel tilbaketrekking av byggevaren og ta korrigerende tiltak for å bringe varen i samsvar med byggevevareforordningen.

Dersom en byggevare utgjør en risiko, skal distributøren, i tillegg til nødvendige korrigerende tiltak, informere Direktoratet for byggkvalitet samt tilsynsmyndighetene i andre land der de har gjort varen tilgjengelig, gi relevante opplysninger om mangelen.

6 Forhold til tilsynsmyndighet

Produsent, importør, distributør skal på begrunnet anmodning fra vedkommende nasjonale myndighet gi alle opplysninger og dokumentasjon som er nødvendig for å påvise at byggevaren er i samsvar med ytelseserklæringen og overholder andre gjeldende krav i denne forordning og om eventuelle tiltak som er truffet for å fjerne risikoene forbundet med byggevarer de har markedsført (13.9) på et språk som myndigheten lett kan forstå. I tillegg skal økonomiske operatører gi tilsynsmyndighetene listen over alle markedsdeltakerne (dvs. produsent, importør, distributør eller representant) som har levert en byggevare til dem, og alle markedsdeltakerne de har levert en vare til.

7 Vurdering

Byggevaredirektivet fastsatte indirekte forpliktelser til markedsdeltakere. En av den viktigste forandringene ved byggevevareforordningen er at det innføres konkrete, direkte, og omfattende forpliktelser til økonomiske operatører. Siden forordninger skaper direkte forpliktelser til alle økonomiske aktører i EU og i EØS-området etter innlemmelse i EØS-avtalen, vil alle økonomiske operatør ha like forpliktelser. Tanken er å sikre at økonomiske aktører på alle nivåer dobbeltsjekker at de andre aktørene i omsetningskjeden har oppfylt sine forpliktelser.

TEK 10 fastsetter allerede at alle økonomiske operatører skal sørge for at det foreligger tilfredsstillende produktdokumentasjon, at produktdokumentasjon er på norsk eller på ett skandinavisk språk, og det er forbudt med å markedsføre produkter som ikke har tilfredsstillende produktdokumentasjon eller som kan utgjør en sikkerhets- eller helseisiko. Byggevareforordningen fastsetter nå uttrykkelig at den tekniske dokumentasjonen og ytelseserklæringen skal oppbevares i ti år, i likhet med andre produktdirektiver. I tillegg, klargjøring av forpliktelsene innebærer at produsent og importør skal, når det er hensiktsmessig, ta stikkprøvekontroll av byggevarer som de har markedsført for å sikre påliteligheten av byggevarens angitte ytelser. Transport- og lagringsvilkår til importør og distributør skal sørge for at byggevarens angitte ytelser ikke rokkes. Produsent, importør og distributør skal også orientere tilsynsmyndighet når de har gjort tilgjengelig en byggevare som utgjør en risiko for blant annet helse og sikkerhet.

Kapittel IV Harmoniserte tekniske spesifikasjoner

1 Innledning

Forordningens kapittel IV inneholder bestemmelser om fremgangsmåten for å utarbeide harmoniserte tekniske spesifikasjoner, og krav til hva harmoniserte tekniske spesifikasjoner kan inneholde.

2 Harmoniserte standarder

Artikkel 17 og 18 omhandler harmoniserte standarder. Som under byggevaredirektivet utarbeides harmoniserte standarder av de europeiske standardiseringsorganene CEN og CENELEC på bakgrunn av mandater fra Kommisjonen. De mandater som allerede er utarbeidet under byggevaredirektivet, vil fremdeles gjelde og skal brukes som grunnlag for å utarbeide ytelseserklæring og CE-merking. Men ettersom det er laget en ny vesentlig egenskap (bærekraftig bruk av naturressurser, jf. forordningen vedlegg I), må eksisterende mandater endres for å ta opp i seg denne egenskapen. Inntil standardene er blitt revidert, er praktisk vanskelig å dokumentere for denne egenskapen ved omsetning og markedsføring av byggevarer.

Innholdet og fremgangsmåten for å utarbeide harmoniserte standarder er ikke vesentlig endret fra byggevaredirektivet.

3 Europeisk teknisk vurdering og europeisk vurderingsdokument

I tilfeller hvor en byggevare ikke er dekket av en harmonisert standard, kan produsenten likevel CE-merke byggevaren sin ved å be om en europeisk teknisk vurdering av den. Dette innebærer en frivillig måte å få CE-merket på. Det er ikke noe krav om å be om en europeisk teknisk vurdering, men dette er en mulighet for produsenten hvis denne ser seg tjent med å CE-merke byggevaren. Artikkel 19 tom 26 og vedlegg II omhandler fremgangsmåten for å få en europeisk teknisk vurdering og europeisk vurderingsdokument, og dette avsnittet er derfor viktig for produsentene.

Europeiske tekniske vurderinger utstedes av et teknisk vurderingsorgan etter anmodning fra produsenten på bakgrunn av et europeisk vurderingsdokument. Den europeiske tekniske vurderingen skal inneholde hvilken ytelse som skal angis for de vesentlige egenskapene for den tiltenkte bruken av produktet og tekniske enkeltheter som er nødvendige for å gjennomføre systemet for vurdering og kontroll av vesentlig ytelse.

Merk at en europeisk teknisk vurdering ikke kan utstedes dersom det finnes en harmonisert standard. Det tekniske vurderingsorgan som mottar anmodning om en europeisk teknisk vurdering har plikt til å orientere produsenten dersom det finnes en harmonisert standard.

Europeisk vurderingsdokument er et nytt begrep i byggevareforordningen. Begrepet erstatter og tar opp i seg det som under byggevaredirektivet var kjent som ETAG (European Technical Agreement Guideline) og CUAP (Common Understanding of Assessment Procedure).

Europeiske vurderingsdokumenter skal minst inneholde en generell beskrivelse av byggevaren, en liste over vesentlige egenskaper som er relevant for den tiltenkte bruken av produktet samt metoder og kriterier for å vurdere ytelsen til produktet for de vesentlige egenskapene. Så sant det er eksisterende metoder og kriterier for å vurdere ytelse i harmoniserte standarder, ETAGer utstedt under byggevaredirektivet eller en CUAP etter byggevaredirektivet, skal disse legges til grunn i vurderingsdokumentet. Videre skal vurderingsdokumentet angi prinsipper for produksjonskontroll i fabrikk.

Dersom det finnes et europeisk vurderingsdokument som omfatter produktet, skal denne brukes som grunnlag for den europeiske tekniske vurderingen. Dersom slik ikke finnes, må en slik utarbeides.

Europeiske vurderingsdokumenter utstedes av organisasjonen av tekniske kontrollorganer. Forordningen inneholder detaljerte regler om fremgangsmåten for å utstede europeisk vurderingsdokument, herunder frister og hvem som har ulike roller i arbeidet, jf. artikkel 19, 20 og vedlegg II.

Ved anmodning om europeisk teknisk vurdering skal det inngås en avtale om fortløpig behandling av forretningshemmeligheter mellom produsenten og det tekniske vurderingsorgan som har mottatt anmodningene. Deretter skal produsenten legge frem teknisk dokumentasjon av varen som inkluderer

- beskrivelse av varen,
- produsentens tiltenkte bruk av varen og
- opplysninger om hvilken produksjonskontroll i fabrikk som produsenten har til hensikt å iverksette.

Dersom det ikke allerede finnes et europeisk teknisk vurderingsdokument (herunder en ETAG eller en CUAP) skal denne brukes som grunnlag for den europeiske tekniske vurderingen. Dersom slikt ikke finnes, starter arbeidet med å utarbeide et europeisk teknisk vurderingsdokument. Første skritt i dette arbeidet er at det inngås en kontrakt mellom produsenten og det europeiske vurderingsorganet. Avtalen skal inngås senest en måned etter at den tekniske dokumentasjonen ble mottatt. Avtalen skal inneholde arbeidsprogrammet for å utarbeide det europeiske vurderingsdokumentet.

Deretter, etter at kontrakten er inngått, skal organisasjonen av tekniske vurderingsorganer underrette Kommisjonen om arbeidsprogrammet, samt tidsplanen for gjennomføring av det. Underretningen skal skje senest tre måneder etter anmodningen om europeisk teknisk vurdering.

Dernest skal organisasjonen av tekniske vurderingsorganer ferdigstille et utkast til europeisk vurderingsdokument og oversende utkastet til de berørte parter. Oversendelsen skal skje innen seks måneder etter at Kommisjonen ble underrettet om arbeidsprogrammet.

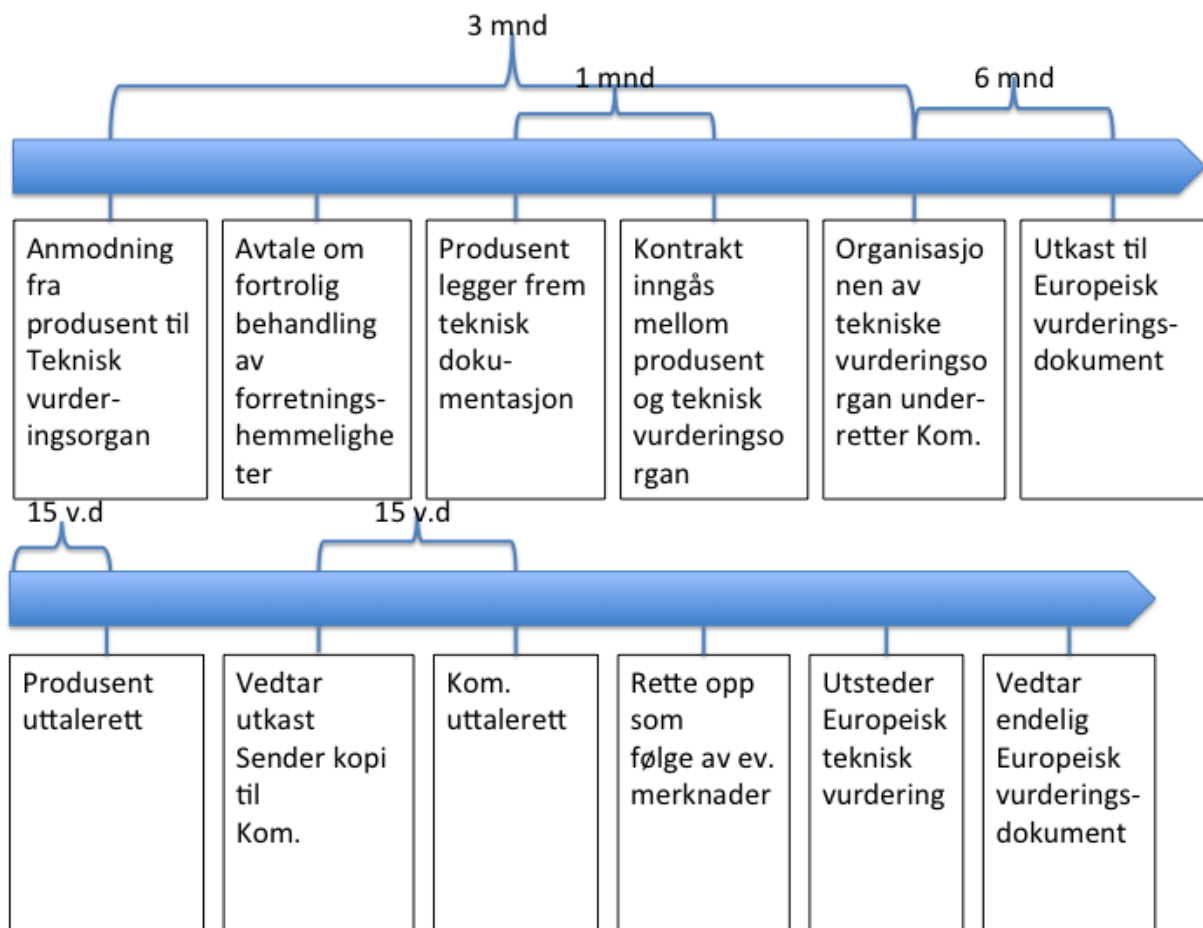
Utkast skal også sendes til produsenten. Produsenten skal ha 15 virkedager til å gi synspunkter til utkastet. Etter at eventuelle innsigelser er vurdert og underrettet til produsenten, skal organisasjonen av tekniske vurderingsorganer vedta utkastet og sende en kopi til Kommisjonen.

Kommisjonen har så 15 virkedager til å sende merknader til utkastet. Organisasjonen av tekniske vurderingsorganer skal endre utkastet tilsvarende, og sende kopi av det vedtatte europeiske vurderingsdokument til produsenten og til Kommisjonen.

Så brukes det vedtatte europeiske vurderingsdokumentet til å utstede en europeisk teknisk vurdering. Dersom anvendelsen viser at det er behov, skal vurderingsdokumentet justeres.

Det endelige vurderingsdokumentet skal deretter vedtas. Kopi av dette skal sendes til Kommisjonen. Vurderingsdokumentet skal gjøres tilgjengelig i elektronisk form så snart varen har fått CE-merking.

Figuren illustrerer gangen i å lage europeisk vurderingsdokument

Kommisjonen har rett til å delta som observatør i alle deler av gjennomføringen av arbeidsprogrammet. Kommisjonen har også myndighet til å forlenge fristene for utarbeidelse av det europeiske tekniske dokument.

Kommisjonen publisere en liste med referanser til vurderingsdokumentene i Den europeiske unions tidende. Det finnes også en prosedyre som et medlemsland eller Kommisjonen kan bruke for å reise formelle innsigelser mot vurderingsdokumentene dersom de mener at de ikke fullt ut tilfredsstillende kravene som skal oppfylles med hensyn til de grunnleggende krav til byggverk.

Det er videre nedfelt prinsipper for fremgangsmåten om utarbeidelse av europeiske vurderingsdokumenter. Fremgangsmåten skal være

- åpen for innsyn for produsenten
- angi hensiktsmessige obligatoriske tidsfrister
- ta hensyn til vern av forretningshemmeligheter og fortrolighet
- gi Kommisjonen mulighet for å delta
- være kostnadseffektiv for produsenten
- sikre tilstrekkelig kollegium og samordning mellom de tekniske vurderingsorganer som er involvert i den enkelte sak.

Det er videre verdt å merke seg at de tekniske vurderingsorganer sammen med organisasjonen av tekniske vurderingsorganer skal bære hele kostnaden ved utvikling og vedtakelse av europeiske vurderingsdokumenter.

4 Bruk og fastsettelse av klasser ved angivelse av ytelse og systemer for vurdering og kontroll av konstant ytelse for vesentlige egenskaper

Artikkel 27 og 28 er fellesregler for både harmoniserte standarder og europeiske tekniske vurderinger. Som under byggevaredirektivet skal ytelse i størst mulig grad angis som klasser, samt at det skal fastsettes systemer for vurdering og kontroll av konstant ytelse for vesentlige egenskaper. Som under direktivet ligger myndigheten til å fastsette klasser og systemer for vurdering og kontroll hos Kommisjonen, som skal velge det systemet som medfører lavest kostnader.

5 Vurdering

Bestemmelsene om fremgangsmåter for å fremstille harmoniserte standarder og særlig europeiske vurderingsdokumenter er blitt mer detaljert enn de tilsvarende bestemmelsene i byggevaredirektivet. Dette er gjort for å forsøke å klargjøre roller og ansvar i større grad enn før. Nytt er også at det fastsettes frister for fremstillingen av de europeiske vurderingsdokumentene. Dette er gjort for å forsøke å få ned saksbehandlingstiden for fremstillingen av slike dokumenter, som tidligere var svært lang. Produsentenes anledning til å gi innspill til vurderingsdokumentet er blitt tydeliggjort.

Begrepet "systemer for vurdering og kontroll av konstant ytelse for vesentlige egenskaper" tilsvarer det som i byggevaredirektivet ble kalt "prosedyre for attestering av samsvar". Innholdet er i det vesentlige videreført, men ett av de gamle systemene (system 2) utgår.

Kapittel V Tekniske vurderingsorgan

1 Beskrivelse

Utarbeidelse av europeiske vurderingsdokumenter og utstedelse av europeiske tekniske vurderinger overlates til tekniske vurderingsorganer som utpekes på nasjonalt nivå. Det stilles en rekke kompetansekrav for utpekingen (jf. byggevareforordningens vedlegg IV, tabell 2) slik at tekniske vurderingsorganer skal kunne analysere risikoer ved bruk av nyskapende byggevarer, vurderer byggevarens ytelser, fastsette tekniske kriterier, utforme og validere vurderingsmetoder. Utpekingen gjelder for ett eller flere av de 35 produktområdene beskrevet i tabell 1 i forordningens vedlegg IV. Medlemsstatene skal sørge for at tekniske vurderingsorganer overvåkes. Dersom et teknisk vurderingsorgan ikke lenger oppfyller vilkårene for utpeking, skal utpekingen trekkes tilbake. Medlemsstatene skal holde Kommisjonen (eller ESA for EFTA-landene), samt alle andre medlemstater orientert om hvilke tekniske vurderingsorganer de har utpekt, samt om alle endringer i utpekingene.

Tekniske vurderingsorganer skal opprette en organisasjon for tekniske vurderingsorganer på europeisk nivå der det blant annet skal utarbeides, vedtas, og offentliggjøres europeiske vurderingsdokumenter. Denne organisasjonen samordner nasjonale tekniske vurderingsorganer, og fremgangsmåten for utstedelse av europeiske tekniske vurderinger. Organisasjonen fungerer med ressurser fra medlemsstatene, samt tilskudd fra Unionen. Kommisjonen skal i samråd med Det faste byggeutvalg, vedta retningslinjer for gjennomføring av evalueringen av tekniske vurderingsorganer.

2 Vurdering

Europeiske tekniske vurderingsorganer tilsvare dagens nasjonale representant i EOTA (European Organisation for technical approvals), og skal også oppnevnes på nytt av Direktoratet for byggekvalitet. Den europeiske organisasjonen av tekniske vurderingsorganer vil erstatte EOTA.

Kapittel VI Forenklete prosedyrer

1 Bruk av hensiktsmessig produktdokumentasjon

Unødvendige kostnader knyttet til produktdokumentasjon ryddes av veien ved hjelp av forenklete fremgangsmåter for fastsettelse av produkttypen. Produkttypen er et sett av representative ytelsesnivåer eller- klasser for en byggevare som produseres ved bruk av en kombinasjon av råmaterialer eller andre elementer i én bestemt produksjonsprosess. Ved fastsettelse av produkttypen får produsenten mulighet til å erstatte typetesting eller typeberegning med bruk av hensiktsmessig dokumentasjon når resultater allerede er uten merverdi. Forenklete fremgangsmåter kan bare benyttes av produsenter, dvs. fysiske eller juridiske personer som produserer varene de markedsfører, i motsetning til importør eller distributør.

1) Uten ytterligere prøving eller beregning (artikkel 36.a)

En produsent kan benytte hensiktsmessig dokumentasjon for å bevise at én eller flere av de vesentlige egenskapene til én byggevare satt på markedet og som er vel kjent på bakgrunn av erfaring og anerkjent, for å bevise at varen anses å ha nådd et visst ytelsesnivå eller en viss ytelsesklasse, og dette uten prøving eller beregning, eller uten ytterligere prøving eller beregning.

2) Deling av prøvingsresultater (artikkel 36.b)

Denne muligheten gjelder for byggevarer som er dekket av harmoniserte standarder, satt på markedet, og tilsvare produkttypen for en annen byggevare allerede testet av en annen produsent i samsvar med relevante harmoniserte standarder. Når disse betingelsene er til stede kan produsenten angi ytelse som tilsvare alle eller deler av prøvingsresultatene for den andre varen, forutsatt at den andre produsenten har gitt forhåndstillatelse til det. Begge produsenter forblir ansvarlig for prøvingsresultatenes nøyaktighet, pålitelighet og stabilitet.

3) Kaskade av produktdokumentasjon (artikkel 36.c)

Denne muligheten gjelder for systemer som består av flere komponenter, som omfattes av en harmonisert teknisk spesifikasjon (dvs. både harmoniserte standarder og europeiske tekniske vurderinger). Når systemet består av komponenter som montert i henhold til leverandørens anvisninger og hvor leverandøren allerede har prøvd dette systemet eller denne komponenten for én eller flere av dens vesentlige egenskaper, kan produsenten angi ytelse som tilsvare alle eller deler av prøvingsresultatene for systemet eller komponenten som er levert til ham. Dette forutsetter at produsenten har fått tillatelse fra den andre produsenten. Begge forblir ansvarlige for prøvingsresultatenes nøyaktighet, pålitelighet og stabilitet.

4) For produkter som faller under system 1 eller 1+

Faller gjeldende produkt under system for vurdering og kontroll av konstant ytelse 1+ eller 1 i henhold til byggevarerforordning artikkel 36, andre ledd (for en beskrivelse av system for vurdering og kontroll av konstant ytelse, se punkt 9), skal den spesifikke tekniske dokumentasjon verifiseres av et produktsertifiseringsorgan.

2 For svært små foretak

Byggevareforordningen innfører i tillegg forenklete prosedyrer for svært små foretak der helse og sikkerhet ikke er et tema, dvs. for produkter som ligger i attestasjonssystem 3 eller 4. Svært små foretak er foretak som har mindre enn 10 årlige ansatte, med mindre enn 2 millioner € i omsetning. Disse svært små foretakene kan erstatte fastsettelse av produkttype på grunnlag av typeprøving for systemene 3 og 4 ved å bruke andre metoder enn de som er inntatt i den relevante produktstandard. Dette forutsettes at bedriften godtgjør at byggevaren oppfyller de aktuelle kravene ved hjelp av spesifikk teknisk dokumentasjon og at den fremgangsmåten som er benyttet tilsvarer fremgangsmåten fastsatt i de harmoniserte standarder.

3 Produkter som er individuelt produsert

Artikkel 38 gjelder for byggevarer dekket av harmoniserte standarder og som er individuelt produsert eller produsert etter mål i en prosess som ikke innebærer serieproduksjon, for én bestemt ordre og installeres i et enkelt, identifisert byggverk. Når disse betingelser er til stede, kan produsenten erstatte ytelsesvurderingen i gjeldende attestasjonssystem, med spesifikk teknisk dokumentasjon som viser at varen oppfyller de gjeldende krav i standarden, så fremt at produsenten godtgjør at de framgangsmåter som han har benyttet seg av, tilsvarer de framgangsmåter som er fastsatt i de harmoniserte standarder. Faller produktet under system for vurdering og kontroll av konstant ytelse 1+ eller 1 i henhold til byggevareforordning artikkel 36, andre ledd (for en beskrivelse av system for vurdering og kontroll av konstant ytelse, se punkt 9), skal den spesifikke tekniske dokumentasjon verifiseres av et produktsertifiseringsorgan.

4 Vurdering

Én av byggevareforordningens viktigste endringer er å innføre forenklete fremgangsmåter for CE-merking for å lette den administrative og økonomiske byrden på bakgrunn av erfaring vunnet gjennom anvendelse av byggevaredirektivet. Poenget er å unngå unødvendig prøving hvis ytelse allerede er tilstrekkelig dokumentert ved langvarige prøveresultater eller andre eksisterende opplysninger, slik at produsent kan angi et visst ytelsesnivå eller en viss ytelsesklasse ved hensiktsmessig teknisk dokumentasjon. Artikler 37 og 38 gjelder bruk av spesifikk teknisk dokumentasjon for svært små foretak (artikkel 37) og individuelt produsert byggevarer (artikkel 38). Som tidligere nevnt har artikkel 38 likhetstrekk med artikkel 5 som gjelder unntak til ytelseserklæring. Nytt er også innføring av spesielle regler for svært små foretak som ved typeprøving skal kunne anvende andre metoder enn det som er fastsatt i harmoniserte standarder, ved å legge frem spesifikk teknisk dokumentasjon. Hva som ligger i spesifikk teknisk dokumentasjon er dessverre ikke definert i byggevareforordningen. Kommisjonen er av flere medlemsstater gjort oppmerksom på at det bør klargjøres hva som ligger i begrepet.

Kapittel VII Notifiserte organer

1 Innledning

Harmoniserte tekniske spesifikasjoner angir hvilket system for vurdering og kontroll av konstant ytelse som skal benyttes for det enkelte produktet eller produktfamilie. Dersom systemet krever en tredjepartsvurdering, er det utelukkende meldte organer som skal ha myndighet til å gjennomføre tredjepartsvurdering. Med meldte organer siktes det til produktsertifiseringsorganer (produktsertifikater og samsvarssertifikater for produksjonskontroll) og prøvingslaboratorium.

Hver medlemsstat har ansvar for å opprette, vurdere, og følge opp meldte organer. Byggevareforordningen stiller krav til myndigheten som vurderer og utpeker disse kontrollorganer for å sikre myndighetens objektivitet, upartiskhet, fortrolighet, og for å unngå interessekonflikter. Medlemsstatene kan beslutte at vurdering og kontroll av notifiserte organer skal utføres av nasjonale akkrediteringsorganer. Kravene til akkreditering er fastsatt i kapittel II i forordning (EF) nr. 765/2008, som byggevareforordning henviser til.

Det stilles krav til meldte organer om uavhengighet, upartiskhet, faglig integritet, teknisk kompetanse, fortrolighet, kvalifisert personal og utstyr. Kravene er nærmere beskrevet i byggevareforordningens artikkel 43. Meldte organer utpekes på bakgrunn av søknader og dokumentasjon som beviser at de oppfyller disse kravene. Notifiserende myndighet orienterer Kommisjonen (eller ESA for EØS-statene), samt de andre medlemsstatene om utpeking av meldte organer. Meldte organer utpekes for gitte harmoniserte tekniske spesifikasjoner (harmoniserte standarder eller europeiske vurderingsdokumenter), og ikke i forhold til produktområder, noe som gjelder for tekniske vurderingsorganer. I likhet med dagens system kan meldte organer bare utøve

virksomhet dersom Kommisjonen eller de øvrige medlemsstater ikke har reist innvendinger mot notifisering.

Dersom et notifisert organ ikke lenger oppfyller forordningens krav skal den notifiserende myndighet begrense, midlertidig oppheve eller trekke tilbake underretningen, avhengig av alvorlighetsgraden. Kommisjonen skal i tillegg undersøke saker der det er reist tvil om kompetansen til notifiserte organer.

Listen over notifiserte organer offentligjøres og oppdateres løpende av Kommisjonen. Kommisjonen skal sørge for erfaringsutveksling mellom nasjonale notifiserende myndigheter og for opprettelse av en gruppe av notifiserte organer for å fremme samordning og samarbeid mellom notifiserte organer (Group of Notified Bodies).

I noen tilfeller kan et notifisert organ delegerer tredjepartsvurderinger til en underleverandør eller et datterforetak, forutsatt at kundens har gitt sitt samtykke og at notifiserende myndighet er orientert om det. Disse er kumulative betingelser. At oppgavene blir utført av en underleverandør eller et datterforetak, har ikke noe påvirkning om ansvarsforholdet: De notifiserte organer skal påta seg det fulle ansvar for utførte oppgaver, og det skal kunne stille de relevante dokumenter om vurderingen til rådighet for vedkommende myndighet. Notifiserte prøvingslaboratorium kan, når produsent ber om det eller når det hensiktsmessig på bakgrunn av tekniske, økonomiske eller logistiske hensyn, utføre prøvinger i produsentens interne laboratorium eller etter produsentens samtykke i et eksternt laboratorium (forordningen artikkel 46). Dette forutsetter imidlertid en spesifikk tillatelse fra notifiserende myndighet og at organet har verifisert hvorvidt kravene i prøvingsmetoden er oppfylt.

2 Vurdering

Meldte organer tilsvarer dagens utpekte tekniske kontrollorganer. Innføring av byggevarerforordningen innebærer at alle disse organene skal meldes på nytt til ESA, og legges ut i den nye NANDO-basen for byggevarerforordningen. Ansvar for utpekingen av meldte organer ligger hos Kommunal- og regionaldepartementet, men delegeres til Direktoratet for byggkvalitet. Bruk av underleverandør og bruk av prøvingslaboratoriums anlegg reguleres er nå i byggevarerforordningen.

Kapittel VIII Markedstilsyn

1 Innledning

Forordningens kapittel VIII inneholder bestemmelser om markedstilsyn og virkemidler ved brudd på forordningens regler.

Forordning (EF) nr. 765/2008 inneholder et generelt krav om å arrangere markedstilsyn, som også vil gjelde for markedstilsyn med byggevarer (se del II kapittel 3 av dette høringsnotatet). Bestemmelser om i hvilke tilfeller markedstilsynsmyndighetene skal gjøre tiltak overfor byggevarer samt hvilke virkemidler som kan brukes i slike tilfeller, går imidlertid frem av byggevarerforordningen.

Bestemmelsene skiller mellom tilfeller der bruddene på regelverket medfører risiko for at de grunnleggende kravene til byggverk ikke blir oppfylt (artikler 56 og 57), og såkalt "formelt manglende samsvar" (artikkel 59). Det er til dels ulike virkemidler som kan brukes i de ulike tilfellene og også ulike fremgangsmåter som skal følges. I tillegg finnes det en sikkerhetsbestemmelse (artikkel 58) som brukes hvis produktet utgjør en risiko for helse, miljø eller sikkerhet.

2 Produkter som utgjør risiko for at de grunnleggende kravene til byggverk ikke oppfylles

Markedstilsynsmyndighetene har plikt til å foreta vurderinger av om byggevarer oppfyller kravene i forordningen. Vurderingsplikten inntreffer i to ulike tilfeller:

- dersom det er satt i gang tiltak med hjemmel i forordning (EF) nr. 765/2008 artikkel 20, som pålegger EØS-statene å påse at varer som utgjør en alvorlig risiko og som krever en rask inngripen, blir tilbakekalt, trukket tilbake eller forbudt på markedet.

- dersom det er grunn til å tro at en byggevare som er omfattet av en harmonisert standard eller som det er utstedt en europeisk teknisk vurdering for, ikke oppfyller den angitte ytelse og utgjør en risiko for oppfyllelsen av de grunnleggende krav til byggverk.

Dersom vurderingene viser at byggevaren ikke oppfyller kravene i forordningen skal markedstilsynsmyndighetene kreve enten:

- At varen bringes i samsvar med kravene og da særlig i samsvar med den angitte ytelse eller
- At varen trekkes tilbake fra markedet eller tilbakekalles innen en rimelig frist. Fristen fastsettes av tilsynsmyndigheten ut fra risikoens art.

Ved vedtak om krav etter artikkel 56, gjelder kravene i forordning (EF) nr. 765/2008 artikkel 21. Innholdet i artikkelen er omtalt i høringsnotatet om varepakken, men kan kort oppsummeres slik:

- Den økonomiske operatøren skal ha mulighet til å bli hørt før vedtak fattes. Uttalelsesfristen skal ikke være kortere enn 10 dager. Det finnes en snever unntaksregel, hvis tiltaket haster på grunn av hensynet til helse, sikkerhet eller annen offentlig interesse er det ikke nødvendig å gi uttalelsesrett.
- Kravene skal være proporsjonale
- De eksakte grunnene som vedtaket baserer seg på, skal angis
- Vedtaket skal kommuniseres til den relevante økonomiske operatøren uten forsinkelse
- Den økonomiske operatøren skal informeres om klagemuligheter og klagefrister
- Når den økonomiske operatøren kan vise at effektive tiltak er iverksatt, skal tiltakene trekkes tilbake eller endres.

Den økonomiske operatøren har plikt til å følge vedtaket. Dersom den økonomiske operatøren ikke gjør det, skal tilsynsmyndighetene treffe egnede midlertidige tiltak for å forby eller begrense tilgjengeliggjøring av byggevaren, eller trekke varen tilbake eller tilbakekalle den.

Hvor bruddene på regelverket ikke er begrenset til det nasjonale territoriet, skal markedstilsynsmyndigheten underrette Kommisjonen/ESA og de andre EØS-landene, som har mulighet til å komme med innvendinger til tiltak truffet med hjemmel i artikkel 56. Det gjelder en frist på 15 dager til å reise slike innvendinger. Fremgangsmåten for å reise innsigelser reguleres i artikkel 57. Kommisjonen gis hjemmel til å beslutte om tiltaket er berettiget eller ikke. For EØS-landenes vedkommende er det ESA som treffer slik beslutning. Dersom Kommisjonen/ESA kommer til at tiltaket ikke er berettiget, skal tiltaket trekkes tilbake.

3 Produkter som utgjør risiko for helse og sikkerhet

Dersom vurderingen i henhold til artikkel 56 nr. 1 viser at en byggevare er i samsvar med forordningen, men likevel utgjør en risiko for oppfyllelsen av de grunnleggende krav til byggverk, menneskers helse og sikkerhet eller andre aspekter som angår vern av offentlige interesse, skal markedstilsynsmyndighetene kreve at den økonomiske operatøren treffer alle nødvendige tiltak for å sikre at byggevaren ikke utgjør en risiko når den markedsføres, eller for å trekke den tilbake eller tilbakekalle den innen en rimelig frist. Fristen fastsettes av tilsynsmyndigheten og skal stå i forhold til risikoen.

Også i slike tilfeller skal markedstilsynsmyndigheten melde fra til Kommisjonen/ESA og de andre medlemslandene om tiltak de treffer. Kommisjonen/ESA skal vurdere om tiltakene er berettiget, og kan fatte vedtak om at tiltaket ikke er berettiget. I slike tilfeller skal tiltaket trekkes tilbake.

4 Formelt manglende samsvar

Artikkel 59 gjelder "formelt manglende samsvar". Dersom det er feil med CE-merkingen, ytelseserklæringen eller teknisk dokumentasjon, skal markedstilsynsmyndigheten kreve at markedsdeltakeren bringer det manglende samsvar i opphør, altså retter forholdet. Dersom markedsdeltakeren ikke innretter seg etter kravene, skal markedstilsynsmyndigheten gjøre tiltak for å begrense eller forby tilgjengeliggjøringen av varen på markedet, eller trekke den tilbake eller tilbakekalle den. For slike vedtak gjelder det ikke noe krav om å varsle de øvrige EØS-land eller kommisjonen/ESA.

5 Vurdering

Byggevareforordningen har mer detaljerte regler om virkemiddelbruk enn det byggevaredirektivet hadde. Dette for å sikre med lik anvendelse av virkemidler ved markedstilsyn etter byggevareforordningen i de ulike EØS-land.

For produkter som er CE-merket, skal virkemidlene i forordningen kap. VIII brukes. Det er tatt inn en henvisning til kapitlet i forskriftsutkastet § 22 første ledd. Det anses hensiktsmessig å ha denne henvisningen i tilknytning til de øvrige virkemidler som tilsynsmyndigheten kan bruke. Henvisningen er en ren henvisning til byggevareforordningen, gjengitt for helhetens og lesbarhetens skyld, og antas å ikke være i strid med EØS-avtalens krav til gjennomføring av forordninger, slik de er tolket av ESA⁵. Ettersom bestemmelsene forutsetter at markedstilsynsmyndigheten har en plikt til å sørge for gjennomføring av de tiltak den fastsetter, jf. artikkel 56 nr. 4 og artikkel 59 nr. 2, foreslås det å videreføre dagens regler om tvangsmulkt og overtredelsesgebyr for å tvinge frem gjennomføring av tiltakene. Disse reglene er gitt i forskriftsutkastet § 22 tredje og fjerde ledd.

Bruk av virkemidlene i kapittel VIII vil være å regne som enkeltvedtak etter norsk lov. Reglene i forvaltningsloven kommer derfor til anvendelse. I tillegg kommer kravene i forordning 765/2008 til anvendelse, men disse er i stort sett i overensstemmelse med forvaltningsloven.

Begrepet risiko er annerledes i byggevareforordningen enn i andre regelverk om krav til produkter samt i varepakken (forordning (EF) nr. 765/2008). I byggevareforordningen innebærer begrepet risiko en risiko for at de grunnleggende krav til byggverk ikke oppfylles. I de andre regelverkene er risiko brukt hvor det foreligger en fare for sikkerheten ved selve produktet. Det er ikke helt klart hvordan henvisningen til forordning (EF) nr. 765/2008 artikkel 20 skal forstås i så måte. Vi antar at det vil innebære at dersom det foreligger en fare ved en byggevare, så skal den undersøkes med sikte på om kravene i byggevareforordningen er oppfylt. Dette spørsmålet vil måtte avklares i samråd med de andre markedstilsynsmyndighetene innenfor byggevareområdet.

Artikkel 58 fremstår som en sikkerhetsklausul og det gjenstår å se hvor meget denne vil bli brukt.

Kapittel IV Sluttbestemmelser

1 Delegerte rettsakter

Kommisjonen har fått myndighet til å fastsette utfyllende regler til forordningen og å gjøre enkelte endringer av forordningen. Denne myndigheten skal Kommisjonen utføre ved såkalt delegerte rettsakter. Delegerte rettsakter er en ny kategori av rettsakter innført ved Lisboa-traktaten (jf. artikkel 290 TEUV) vedtas av Kommisjonen med delegert myndighet fra Europaparlamentet og Rådet. Prosedyren for vedtakelse av disse delegerte rettsaktene er nærmere beskrevet i artiklene 61 til 63. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den samtidig underrette Europaparlamentet og Rådet, som kan fremsette innvendinger mot en delegert rettsakt og til og med beslutte å tilbakekalle delegering av myndigheten til å treffe disse rettsakter.

Følgende saker skal delegeres til Kommisjonen:

- 1) Fastsettelse der det er relevant, av vesentlige egenskaper eller terskelnivåer for særskilte grupper av byggevarer der produsenten i henhold til artikkel 3–6 i forbindelse med den tilsiktede bruken uttrykt som nivå eller klasse eller ved hjelp av en beskrivelse skal angis ytelsen for produsentens vare når den markedsføres,
- 2) Vilkårene for når en ytelseserklæring kan behandles elektronisk slik at den kan gjøres tilgjengelig på et nettsted i samsvar med artikkel 7,
- 3) Endring av den periode der produsenten skal oppbevare den tekniske dokumentasjonen og ytelseserklæringen etter at byggevaren er markedsført, i samsvar med artikkel 11, på grunnlag av forventet levetid eller rolle i byggverket,

---

⁵ Se brev fra ESA 14. oktober 2002, dok nr. 02-7456-D, se kap. 3. Brevet er ikke gjort tilgjengelig på noen nettside, men kan fås ved henvendelse til ESA.

- 4) Endring av vedlegg II og om nødvendig vedtakelse av utfyllende saksbehandlingsregler i henhold til artikkel 19 nr. 3 for å sikre overholdelse av prinsippene i artikkel 20 eller den praktiske anvendelse av framgangsmåtene i artikkel 21,
- 5) Vedtakelse av vedlegg II, tabell 1 i vedlegg IV og vedlegg V for å ta hensyn til de tekniske framskritt,
- 6) Fastsettelse og tilpasning av ytelsesklasser for å ta hensyn til de tekniske framskritt i samsvar med artikkel 27 nr. 1,
- 7) Vilkårene for når en byggevare skal anses å oppfylle et visst ytelsesnivå eller ytelsesklasse uten prøving eller uten ytterligere prøving i samsvar med artikkel 27 nr. 5, forutsatt at dette ikke medfører at oppfyllelsen av de grunnleggende krav til byggverk settes i fare,
- 8) Vedtakelse, fastsettelse og revisjon av systemene for vurdering og kontroll av konstant ytelse i samsvar med artikkel 28 med hensyn til en gitt vare eller varegruppe eller en gitt vesentlig egenskap, og i samsvar
  - a. Med den betydning som denne vare eller disse vesentlige egenskaper har når det gjelder de grunnleggende krav til byggverk,
  - b. Varens art,
  - c. Virkningen av variasjoner i en byggevarens vesentlige egenskaper under dens forventede levetid, og
  - d. Risikoen for at feil oppstår ved produksjon av varen.

2 Det faste byggeutvalg

Det faste byggeutvalg bistår Kommisjonen i forbindelse med utvikling av harmoniserte tekniske spesifikasjoner samt med den konkrete anvendelse av byggevareforordningen

3 Oppheving av byggevaredirektivet

Byggevareforordningen opphever byggevaredirektivet og alle henvisninger til det opphevede direktivet skal forstås som henvisninger til byggevareforordningen.

4 Ikrafttredelse - Overgangsbestemmelser

En begrenset del av forordningen har allerede trådt i kraft 20 dager etter kunngjøring av byggevareforordningen i Den europeiske unions tidende den 4. april 2011. Imidlertid vil de vesentlige bestemmelsene gjelde fra 1. juli 2013. Produkter til byggverk som er satt på markedet før 1. juli 2013 i overensstemmelse med byggevaredirektivet og som er CE-merket anses til være i samsvar med den nye byggevareforordningen. Produsenter kan derfor utarbeide ytelseserklæringer på grunnlag av sertifikater utstedt av tekniske kontrollorgan, eller attestering av samsvar utstedt under byggevaredirektivet. Dagens europeisk teknisk godkjenning (ETAG), publiserte før 1. juli 2013, kan benyttes som europeisk vurderingsdokument for å utarbeide ytelseserklæringen og sikre CE-merking av produktene, med mindre gyldighets perioder til ETAG-er har utløpt. Etter 1. juli 2013 må ytelseserklæringer utarbeides for alle produkter som er dekket av en harmonisert standard eller der europeiske tekniske vurderinger er utstedt av et vurderingsorgan. CE-merking skal påføres byggevarer som produsenten har utarbeidet en ytelseserklæring for.

5 Rapportering

Etter byggevareforordningen er Kommisjonen forpliktet til å rapportere til Europaparlament og Rådet. Rapporteringsplikt omfatter vurdering av opplysningsplikt om farlige stoffer og europeiske tekniske vurderinger. Innen 25. april 2014 skal Kommisjonen vurdere om opplysningsplikt om farlige stoffer (jf. artikkel 6.5) bør utvides til å omfatte andre stoffer. For det andre skal Kommisjonen på grunnlag av nasjonale rapporter og innen 25. april 2016 legge frem for Europaparlamentet og Rådet en rapport om gjennomføring av prinsippene rundt europeiske vurderingsdokumenter og bruk av svært små foretaks bruk av forenklete fremgangsmåter (artikler 19, 20, 21, 23, 24 og 37).

6 Vurdering

Byggevareforordningen ble vurdert som EØS-relevant og akseptabel. EU-rettsakter skal på grunn av prinsippet om, skal EU-rettsakter på grunn av prinsippet om enhetlig utvikling av regelverket i EØS, i utgangspunktet være gjennomført og tre i kraft samtidig i hele EØS-området. Det betyr at gjennomføringsfristen i EØS er den samme som gjennomfristen i EU, men først etter at byggevareforordningen er innlemmet i EØS-avtalen på bakgrunn av et vedtak fra EØS-komiteen.

Kommisjonen kan ved delegerte rettsakter endre en rekke ikke-uvesentlige elementer i byggevareforordningen. Delegerte rettsakter vil måtte innføres i EØS-avtalen på vanlig måte.

Det er som regel meningen at Kommisjonen skal ta hensiktsmessig samråd på ekspertnivå under forberedelsene av disse rettsakter, men det er ikke klart hvilken rolle det faste byggeutvalg vil ha i den sammenheng, hvis det vil ha noen rolle i det hele tatt.

Overgangsbestemmelser sikrer kontinuitet ved at byggevarer markedsført i samsvar med byggevaredirektivet vil være i samsvar med byggevareforordningen, forutsatt at produsent har fylt ut ytelseserklæringen og CE-merke sine produkter der det er påkrevd.

Del V Regulering av byggevarer som ikke er CE-merket

1 Innledning

Byggevareforordningen fastsetter regler for markedsføring av byggevarer der det finnes harmoniserte tekniske spesifikasjoner, og særlig der produsent har CE-merket sine produkter. For disse produktene gir byggevareforordningen uttømmende regler om produktdokumentasjon og markedsføring av byggevarer med den følge at medlemsstatene er avskåret fra å regulere eller vedta ytterligere regler enn byggevareforordningen. Det vil imidlertid finnes en rekke byggevarer som ikke er CE-merket, hvis produktdokumentasjon dermed ikke reguleres av byggevareforordningen. Det er Departementets oppfatning at det er opp til medlemsstatene å regulere produktdokumentasjon av disse produktene, så sant reguleringen ligger innenfor de overordnede kravene i EØS-retten. Disse reglene slår inn når det foreligger et grenseoverskridende element, med andre ord ved import av byggevarer. På nasjonalt nivå står medlemsstatene fritt til å regulere denne problemsstillingen uten at i utgangspunkt EØS-avtalen kommer inn i bildet.

Etter Departementets syn er det nødvendig å innføre nasjonale kravene til byggevarer uten CE-merke ved å pålegge at produsent dokumenterer byggevarens egenskaper knyttet til varens tilsiktede bruk. Produktdokumentasjonskravet er nærmere beskrevet i del VI, beskrivelse av den enkelte forskriftsparagraf, og forskriftsparagrafer.

Etter hvert som flere harmoniserte produktstandarder foreligger og flere byggevarer CE-merkes vil virkeområdet til de nasjonale kravene snevres inn. I mellomtiden vil de nasjonale kravene til produktdokumentasjon av ikke CE-merkede byggevarer sikre et minimumsnivå av dokumentasjon før markedsføring, omsetning og dermed bruk av byggevarer i byggverk.

2 Dagens situasjon

Byggevaredirektivet utgjør en total harmonisering av kravene som stilles for markedsføring av byggevarer. Det finnes imidlertid byggevarer der byggevaredirektivet ikke gir utfyllende regler. I Norge ble byggevaredirektivet innført i TEK 10 kapittel 3 uten å skille mellom CE-merkede og ikke CE-merkede produkter. Alle byggevarer skal ha tilfredsstillende produktdokumentasjon før markedsføring, omsetning og bruk i byggverk. Alle regler, til og med regler om attestering av samsvar, er i utgangspunktet relevante for alle byggevarer. Med andre ord regulerer TEK 10 kapittel 3 også produktdokumentasjon av byggevarer der byggevaredirektivet ikke gir uttømmende regler.

Det finnes imidlertid en rekke utfordringer med dagens krav til produktdokumentasjon. Erfaringer fra tilsynet med byggevaremarkedet har vist at det kan være vanskelig å definere hvilke krav til produktdokumentasjon som gjelder i tilfeller der det ikke finnes en teknisk spesifikasjon i form av en harmonisert produktstandard eller en europeisk teknisk godkjenning. I slike tilfeller må produsent, eller dennes representant, selv utlede hvilke produktegenskaper som må dokumenteres, ut fra de generelle grunnleggende krav til byggverk i byggevaredirektivet. Ved tilsyn vil tilsvarende Direktoratet for byggkvalitet måtte utlede minimumskrav til produktdokumentasjon som kreves før markedsføring og omsetning av varen.

3 Forslag til nasjonale krav for ikke CE-merkede byggevarer

Utkastet til forskriften hjemler nasjonale krav til produktdokumentasjon for ikke CE-merkede byggevarer. Kravet består av tre hovedelementer: krav til hvilke produktegenskaper som skal være dokumentert, produksjonskontroll i fabrikk, og der det er nødvendig, bruk av et uavhengig

tredjepartsorgan. Departementet har nå søkt å klargjøre disse reglene i forskriftsutkastet. Når det gjelder produktegenskapene er kravet uformet slik at produsenten ikke trenger å dokumentere flere produktegenskaper enn de som strengt tatt er nødvendig for å vurdere byggevarens egnethet til bruk i et byggverk. Kvalitetssikring av produksjonskontroll vil i tillegg sikre at byggevaren har de egenskapene som produsent angir. Avslutningsvis vil bruk av tredjepartsorganer sikre påliteligheten av egenskapene avhengig av byggevarens beskaffenhet og betydning for de grunnleggende krav til byggverk.

4. Vurdering i forhold til EØS-rett

a) Innledning

Omsetning og markedsføring av ikke CE-merkede byggevarer reguleres ikke av byggevarerforordningen, og skal derfor vurderes opp mot EØS-avtalen. Dette bekreftes av Kommisjonen i sitt veiledningsdokument datert 13. oktober 2011⁶: Prinsippet om gjensidig godkjenning (dvs. der det ikke finnes harmoniserte regler) får anvendelse for ikke CE-merkede produkter. Et nasjonalt krav til produktdokumentasjon for ikke CE-merkede produkter kan i utgangspunktet vurderes som en teknisk handelshindring, dvs. en regel som direkte, indirekte eller potensielt kan påvirke samhandel mellom medlemsstatene. Av den grunn må kravet kunne begrunnes på bakgrunn av EØS-avtalen.

b) Nærmere om gjensidig godkjenning

I mangel av harmoniseringsregler er det opp til medlemsstatene å regulere produksjon og markedsføring av produkter på sitt territorium. EU-domstolen har imidlertid slått fast at hindringer på det frie varebytte som følge av forskjeller i nasjonale regler for å sette varer på markedet i de ulike statene vil være å anse som et tiltak med tilsvarende virkning som kvantitative importrestriksjoner⁷. Dette innebærer at en vare som er lovlig fremstilt og satt på markedet i en EØS-stat, i utgangspunktet skal kunne omsettes i alle andre EØS-stater uten å måtte oppfylle ytterligere vare- eller kontrollkrav i importstaten. Med andre ord, et produkt lovlig omsatt i en annen medlemsstat vil også kunne omsettes i andre medlemsstatene.

EØS-avtalen art. 13 sier at man kan gi regler som hindrer handelen dersom visse vilkår er oppfylt. Når dette er sagt er det viktig å presisere at EØS-avtalen artikkel 13 ikke er uttrykk for en generell handelsfrihet, men forbyr utelukkende uberettigede handelshindringer. Som Kommisjonen understreker i sin kommunikasjon om *Cassis de Dijon*⁸, selv om et produkt er lovlig fremstilt i et annet EØS-stat, kan det ikke selges i importstaten dersom importstaten har høyere standarder enn eksportstaten, forutsatt at disse standardene er nødvendig for å beskytte allmenne hensyn. Bestemmelsesstat kan derfor ha høyere standarder enn andre medlemsstatene. At opprinnelseslandet pålegger mindre strenge krav eller ikke noe krav i det hele tatt enn bestemmelsesstat betyr ikke at kravet i bestemmelsesstaten er uforenelig med EØS-avtalen.

c) Unntak til den gjensidige godkjenningen

Det nasjonale kravet om produktdokumentasjon må derfor begrunnes ut ifra allmenne hensyn fastsatt i EØS-avtalen eller ulovfestede hensyn som følger av EU-domstolens praksis. Det er Departementets oppfatning at kravet kan legitimeres på bakgrunn av både allmenne hensyn nevnt i EØS-avtalen artikkel 13 (offentlig sikkerhet, vern om menneskers helse) og allmenne hensyn utviklet under EU-domstolens rettspraksis (miljø, forbrukervern). Å kreve at produkter som omsettes på det norske markedet har tilfredsstillende dokumentasjon sikrer at byggevarerne som skal bygges inn i Norge medvirker til at byggverk oppfyller grunnleggende krav. Mye tyder på at disse grunnleggende krav også gjøres seg relevant ved vurdering av ikke CE-merkede produkter: En byggevare er en vare som produseres og markedsføres med sikte på varig innføring i byggverk, og hvis ytelse påvirker byggverkets ytelse når det gjelder de grunnleggende krav til byggverk (byggevarerforordningen artikkel 2). Siden disse grunnleggende krav har mye til felles med beskyttelse av offentlig sikkerhet (forebygging av ulykker), vern om menneskers helse, og miljø, vil et krav om produktdokumentasjon kunne begrunnes ut fra disse allmenne hensyn. I tillegg vil kravet om produktdokumentasjon bidra til et effektivt forbrukervern. Gitt den betydelig

⁶ European Commission, Enterprise and Industry Directorate-General, "The application of the Mutual Recognition Regulation to non-CE-marked construction products", Guidance document, 13.10.2011.

⁷ Case 120/78 REWE-Zentral v Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (1979), ECR 649 (Cassis de Dijon).

⁸ (1980) EU-tidende C256/2.

andelen av byggevarer som omsettes i norske byggevarehandelshus vil kravet også bidra til et tilfredsstillende forbrukervern.

d) Vilkår for unntak til den gjensidige godkjenningen

I tillegg må kravet om produktdokumentasjon ikke utgjør en skjult handelshindring og må være nødvendig og forholdsmessig.

I og med at kravet gjelder for alle byggevarer som er relevant for byggverkets grunnleggende krav, uavhengig av opprinnelse, og er saklig begrunnet i de påberopte hensyn, kan Departementet ikke se at kravet utgjør en skjult handelshindring.

Ved vurderingen av om kravet om produktdokumentasjon er nødvendig eller ei skal det tas utgangspunkt i beskyttelsesnivået medlemsstatene legger seg på. I mangel av harmoniseringsregler er det opp til medlemsstatene å fastsette sitt beskyttelsesnivå. I den forbindelse nytter medlemsstatene av en viss skjønnsmargin avhengig av hvor viktig påberopte allmenne hensyn er for medlemsstatene. De kan imidlertid ikke gå lengre enn det som er nødvendig for å oppnå det beskyttelsesverdige hensynet. Å kreve at produsent erklærer produktets egenskaper som er relevante for byggevarens tilskattede bruk, virker ikke som å gå utover det som er nødvendig for å beskytte de påberopte allmenne hensyn.

I tillegg må kravet være forholdsmessig og egnet til å ivareta de påberopte hensyn. Dette vurderes sammen med beskrivelse av kravet, se nedenfor.

d) Forholdsmessighet

Som nevnt bygger det nasjonale kravet om produktdokumentasjon på tre hovedelementer: Erklæring av produktets egenskaper, intern produksjonskontroll, og når det anses som nødvendig, innblanding av et tredjepartsorgan.

Kravene er nærmere beskrevet i del VI, beskrivelse av den enkelte forskriftsparagraf og forskriftsutkastet §§ 10, 11, 13. Kravenes hovedtrekk beskrives her for å understreke at kravene er utformet på en fleksibel måte slik at det ikke vil virke uforholdsmessig. Desto større betydning byggevaren har for byggverket, desto mer produktdokumentasjon skal kunne kreves.

Erklæring av produktets egenskaper vurderes som lite problematisk med hensyn til forholdsmessighet. EU-domstolen har ofte slått fast at nasjonale tiltak som utgjorde strenge handelshindringer kunne erstattes og beskyttes med at produsent eller importør erklærer produktets egenskaper før de settes på markedet i bestemmelsesstaten, så sant erklæringen kan begrunnes ut ifra allmenne hensyn. Videre vil tiltak som krever at produkter er merket med et språk som lett kan forstås av sluttbrukere kunne begrunnes enten på bakgrunn av forbrukervern (salg til forbrukere) eller offentlig sikkerhet og vern om menneskers helse ved omsetning til andre sluttbrukere.

Produsent skal i tillegg ha en produksjonskontroll i fabrikk som sikrer at byggevarens angitte egenskaper er i samsvar med byggevarens reelle egenskaper. Her kan man trekke en parallell med CE-merkede produkter. Minimumskravet for alle systemer for vurdering av byggevarens konstante ytelse (jf. del IV, kapittel IV) er en intern kontroll av produksjon i fabrikk. Det vil si at for alle produkter som er CE-merket, skal produsent alltid ha en egen produksjonskontroll i fabrikk. Å fastsette et tilsvarende krav for ikke CE-merkede varer anses ikke som et urimelig, og herved uforholdsmessig krav.

For byggevarer som har vesentlig betydning for byggverkets grunnleggende krav, kan det kreves en tredjepartsvurdering. Tredjepartsvurderingen kan være enten en innledende typeprøving, beregning eller klassifisering av sentrale produkttegenskaper, eller en produktsertifisering dersom byggevaren har betydning for byggverkets brannsikkerhet eller utlekking av metaller til drikkevann. Desto større betydning byggevaren har for byggverkets grunnleggende krav desto større behov er det for at et uavhengig tredjepartsorgan bekrefter produsentens interne resultater. Når det gjelder produktsertifisering av byggevarer som har betydning for byggverkets brannsikkerhet eller utlekking av metaller til drikkevann, er det verdt å nevne at CE-merkede som har betydning for brannsikkerhet eller utlekking av metaller til drikkevann faller alltid inn i system 1 av kontroll og vurdering av byggevarens konstante ytelse, der produktsertifisering er påkrevd (jf. byggevareforordning vedlegg III).

I forholdsmessighetsvurderingen skal det legges vekt på at sertifikater og prøvingsrapporter utstedt av et teknisk kontrollorgan som er akkreditert i medhold av forordning (EF) nr. 765/2008 (jf. del II, punkt 4) godtas på lik linje med norske rapporter og sertifikater (jf. artikkel 5 av forordning (EF) nr. 764/2008). Andre rapporter sertifikater vil aksepteres på lik linje med norske rapporter, med mindre det foreligger objektive indikasjoner som rokker rapportenes eller sertifikatenes pålitelighet.

e) Direktiv 98/34/EF

I utgangspunktet skal nasjonale tekniske regler sendes på høring før de kan få full anvendelse på nasjonalt nivå. Med tekniske regler siktes det til:

- a) *Tekniske spesifikasjoner* eller *andre krav*, herunder instruksjoner, som rettslig eller faktisk må følges for å kunne bringe i omsetning eller bruke et produkt i hele eller en større del av en EØS-stat,
- b) Regler som forbyr produksjon, import, omsetning eller bruk av produkt

Med tekniske spesifikasjoner menes det krav til produkts egenskaper, for eksempel med hensyn til kvalitet, yteevne, sikkerhet, eller dimensjoner, samt krav til produktet som gjelder betegnelse, terminologi, symboler, testing og testingsmetoder, pakking, merking, og etikettering og fremgangsmåter for samsvarsvurderingen.

Krav til produktdokumentasjon er et krav som rettslig må følges for å kunne bringe i omsetning eller bruke et produkt i Norge. I tillegg kan kravet om produktdokumentasjon medføre at produsent eller importør må skaffe seg ytterligere produktdokumentasjon, slik at krav til produktdokumentasjon egentlig kan munne ut som en teknisk spesifikasjon (ytterligere testing). Krav til produktdokumentasjon vil derfor anses som en teknisk regel, som skal notifiseres til ESA i henhold til direktivet 98/34.

f) Forordning (EF) nr. 764/2008

For produkter til byggverk som ikke er CE-merket får forordning (EF) nr. 764/2008 anvendelse, jf. Kommisjonens veiledningsdokument 31.10.2011. Forordning (EF) nr. 764/2008 gjelder for anvendelse av nasjonale tekniske regler til produkter som er lovlig markedsført i en annen EØS-stat. Forordningen fastsetter regler som myndighetene må følge dersom de vurderer å gripe inn mot ikke CE-merkede byggevarer med hjemmel i nasjonale krav til produktdokumentasjon. Anvendelse av det nasjonale kravet til importprodukter skal derfor skje i de rammene som forordning (EF) nr. 764/2008 fastsetter.

Når tilsynsmyndigheten har til hensikt å kreve ytterligere produktdokumentasjon for ikke CE-merkede byggevarer, treffe et markedsføringsforbud, eller kreve at ikke CE-merkede byggevarer tilbaketrekkes, skal det sendes et skriftlig forhåndsvarsel, som skal angi hjemmel til kravet om produktdokumentasjon, som en beskrivelse av hva som kreves for å kunne bringe produktet i omsetning. Det skal også tydeliggjøres at vedtaket er nødvendig og forholdsmessig. Vedkommende økonomisk operatør har 20 virkedager for å komme med innsigelser. Etter mottakelse av innsigelser har tilsynsmyndigheten 20 virkedager for meddele vedtaket til både vedkommende og Kommisjonen (eller ESA for EFTA-statene). I komplekse saker kan fristen forlenges med 20 virkedager, forutsatt at næringsdrivende er informert om forlengelsen innen den opprinnelige fristen. Hvis tilsynsmyndigheten unnlater å treffe vedtak eller underrette næringsdrivende innen 20 virkedager (40 virkedager i komplekse saker), anses byggevaren for å være lovlig satt på markedet. Ved midlertid stans av ikke CE-merkede byggevarer som utgjør en alvorlig risiko for sikkerhet og helse ved normal eller rimelig forventet bruk, skal tilsynsmyndighet også underrette Kommisjonen (eller ESA for EFTA-landene).

I tillegg, i følge forordning (EF) nr. 764/2008 skal det opprettes et varekontaktpunkt. Varekontaktpunktet skal gi opplysninger om hvilke regler som gjelder for en spesifisert vare (i dette tilfelle ikke CE-merkede byggevarer), samt opplysninger om gjensidig godkjenning av byggevarer. Dette varekontaktpunktet ligger under Nærings- og handelsdepartementets ansvar, men trolig vil henvendelser som dreier seg om ikke CE-merkede byggevarer, sendes videre til

Direktoratet for byggkvalitet, som skal kunne gi utfyllende opplysninger til økonomiske aktører som holder til i et annet EØS-land.

g) Konklusjon

Det er opp til produsent å CE-merke sine produkter der det ikke finnes harmoniserte produktstandarder. Mange byggevarer vil derfor omsettes uten CE-merking. Dette resulterer i et splittet byggevaremarkedet der identiske byggevarer vil omsettes både med og uten CE-merking. Innføring av et krav til produktdokumentasjon vil derfor sikre likere konkurransevilkår mellom CE-merkede byggevarer og ikke CE-merkede byggevarer, og at alle byggevarer som bygges inn i Norge har egenskaper som medvirker at byggverkets grunnleggende krav oppfylles.

På nasjonalt nivå kan medlemsstatene fastsette sitt eget beskyttelsesnivå uten at EØS-regler kommer inn i bildet. Medlemsstatene kan behandle innenlandske produkter på en strengere måte enn importprodukter. Vurderingen av krav til produktdokumentasjon i forhold til EØS-rett har kun betydning for importprodukter. Når dette er sagt er det viktig at man finner en riktig balanse mellom det som er hensiktsmessig å kreve for nasjonale produkter og det som kan kreves for importprodukter.

Når det gjelder vurderingen av kravet opp mot EØS-rett understrekkes det at kravet er utformet slik at det ikke skal kreves mer produktdokumentasjon enn det som er nødvendig for å sikre at byggevarene har de egenskapene som medvirker at grunnleggende krav til byggverk oppfylles. Utenlandske prøvingsrapporter og sertifikater skal aksepteres på lik linje med norske rapporter og sertifikater. Derfor virker kravet ikke til å være uforenelig med EØS-avtalen.

Dette forutsetter imidlertid at kravet til ytterligere produktdokumentasjon i den enkelte sak er nødvendig og proporsjonalt for beskyttelsen av de påberopte hensyn. I den forbindelse skal Direktoratet for byggkvalitet innrette seg etter Kommisjonens fortolkningsmeddelelse (2003/C/265/02) "Lettere adgang til varer fra andre medlemsstatene – Gjensidig godkjenning i praksis"⁹. Videre fastsetter forordning (EF) nr. 764/2008 strenge rammer for anvendelse av det nasjonale kravet til importprodukter.

---

⁹ (2003) Eu-tidende C265/2

DEL VI Beskrivelse av den enkelte forskriftsparagraf

Til § 1 Forskriftens virkeområde

Paragrafen er en videreføring av TEK 10 § 3-1 første ledd.

Til § 2 Omsetning av produkter

Paragrafen er en videreføring av TEK 10 § 3-1 annet ledd.

Til § 3 Bruk av produkter

Paragrafen er en videreføring av TEK 10 § 3-1 tredje ledd. Bestemmelsen retter seg mot bruk av produkter. Siden resten av forskriften retter seg mot omsetning og markedsføring av produkter, kan det være hensiktsmessig at denne bestemmelsen står igjen i TEK 10 kapittel 3, ettersom TEK 10 regulerer øvrige krav til bruk av produkter til byggverk. Dette vil også kunne sikre en sammenheng mellom de to forskriftene. Departementet bes om høringsinstansenes synspunkter til dette.

Til § 4 Markedsføring av byggevarer - byggevareforordningen

Paragrafen inneholder henvisningsbestemmelsen som gjennomfører byggevareforordningen i norsk rett. Henvisningsbestemmelsen er en standardformulering som skal brukes ved gjennomføring av alle forordninger i norsk rett.

Til § 5 Krav om språk i ytelseserklæring

Byggevareforordningen artikkel 7 nr. 4 bestemmer at ytelseserklæringen skal foreligge på det eller de språk som kreves av medlemsstaten der varen gjøres tilgjengelig. Dette forutsetter at det gis en utfyllende bestemmelse om hvilke språk som vil kreves i Norge. Slik utfyllende bestemmelser er gitt i forskriftsutkastet § 5. I Norge skal ytelseserklæringen foreligge på norsk eller et av de skandinaviske språkene. Dette er en videreføring av gjeldende rett.

Til § 6 Krav om språk på anvisninger og sikkerhetsinformasjon

Byggevareforordningen artikkel 11 nr. 6, artikkel 13 nr. 4 og artikkel 14 nr. 2 bestemmer at henholdsvis produsenten, importøren og distributøren må sikre at varene ledsages av anvisninger og sikkerhetsinformasjon på et språk som er fastsatt av medlemsstaten der varene skal gjøres tilgjengelig. Dette forutsetter at det gir en utfyllende bestemmelse om hvilke språk som vil kreves i Norge. Slik utfyllende bestemmelse er gitt i forskriftsutkastet § 6. I Norge skal anvisninger og sikkerhetsinformasjon foreligge på norsk eller et av de skandinaviske språkene.

Til § 7 Utpeking av tekniske vurderingsorganer

Byggevareforordningen artikkel 29 bestemmer at medlemsstatene kan utpeke tekniske vurderingsorganer på sine territorier. Det bør fastsettes i forskrift hvilket organ som skal ha myndighet til å utpeke tekniske vurderingsorganer. Slik bestemmelser foreslås i forskriftsutkastet § 7. Det foreslås at Direktoratet for byggkvalitet skal ha myndigheten, på samme måte som direktoratet har myndighet til å utpeke meldte organer etter byggevareforordningen og tekniske kontrollorganer etter heisdirektivet, maskindirektivet og direktivet om varmtvannskjeler.

Til § 8 Meldemyndighet

Byggevareforordningen artikkel 40 bestemmer at medlemsstatene skal utpeke meldermyndighet som skal ha ansvar for å opprette og utføre de nødvendige fremgangsmåter for vurdering og underretning av de organer som skal ha myndighet til å gjennomføre tredjemansoppgaver i forbindelse med vurdering og kontroll av konstant ytelse i henhold til forordningen, og for kontroll av meldte organer. I likhet med myndigheten til å utpeke tekniske vurderingsorganer bør meldermyndigheten fastsettes i forskrift. I forskriftsutkastet § 8 første ledd foreslås det at Direktoratet for byggkvalitet er meldermyndighet.

“Meldte organer” er organer som har tillatelse til å utføre tredjemansoppgaver i forbindelse med vurdering og kontroll av konstant ytelse i henhold til forordningen (se definisjon i forordningen art. 39). Meldte organer tilsvare det som etter TEK 10 kapittel 3 er omtalt som “teknisk kontrollorgan”. Selv om “teknisk kontrollorgan” er et innarbeidet begrep, foreslås det at vi i den nye forskriften holder oss til de begreper som brukes i byggevareforordningen. Dette for å unngå uklarheter og tolkningstvil. Begrepet “teknisk kontrollorgan” er også svært likt begrepet “teknisk vurderingsorgan”. Ettersom oppgavene til de tekniske vurderingsorganene og de meldte organene er forskjellige i byggevareforordningen, er det viktig å holde disse begrepene fra hverandre.

Annet ledd fastslår at det som hovedregel kreves akkreditering for å bli “meldt organ”.

Til § 9 Virkeområde for kapittel III

§ 9 avgrensner de særnorske kravene til produktdokumentasjon til byggevarer som ikke er CE-merket. Krav til produktdokumentasjon for byggevarer som er CE-merket reguleres i sin helhet gjennom implementering av byggevareforordningen, jf. forskriftsutkastet kapittel II. For byggevarer der det finnes gjeldende harmoniserte produktstandarder, er CE-merking obligatorisk. Byggevarer som ikke er CE-merket, til tross for at de skulle vært det, følges opp gjennom tilsyn hos Direktoratet for byggkvalitet. CE-merking i henhold til et europeisk vurderingsdokument er imidlertid frivillig, jf. forskriftens kapittel II. Dersom det finnes et europeisk vurderingsdokument som gir grunnlag for frivillig CE-merking, men byggevaren likevel ikke er CE-merket, gjelder de nasjonale kravene i dette kapitlet.

Etter hvert som flere harmoniserte produktstandarder foreligger og flere byggevarer CE-merkes vil virkeområdet til de nasjonale kravene snevres inn. I mellomtiden vil de nasjonale kravene i forskriftens kapittel III sikre et minimumsnivå av dokumentasjon før markedsføring, omsetning og bruk av byggevarer. Dette vil bidra til økt kvalitet i det bygde miljø, beskyttelse av forbrukerinteresser og like konkurransevilkår i det norske markedet.

For byggevarer uten vesentlig betydning for kvaliteten til et byggverk, eller byggevarer som spesialbestilles til enkeltprosjekter gjelder ikke de nasjonale kravene til produktdokumentasjon. Dette er en videreføring av gjeldende rett i TEK 10 kapittel 3.

Til § 10 Markedsføring, omsetning og bruk av byggevarer

§ 10 er en videreføring av TEK 10 § 3-3. Det er gjort visse endringer i ordlyden for å knytte begrepsbruken opp mot bestemmelsene i byggevareforordningen. Produsent, importør og distributør skal sørge for at det foreligger tilfredsstillende produktdokumentasjon før markedsføring, omsetning og bruk av en byggevare. Dette innbefatter at produsent, importør og distributør plikter å se til at det ikke omsettes byggevarer uten tilfredsstillende dokumentasjon.

Annet ledd spesifiserer opplysninger som skal foreligge sammen med byggevarene.

I henhold til § 3-3 i TEK 10 skal produktets egenskaper dokumenteres i henhold til relevant teknisk spesifisering. Dette er tatt ut fordi ikke CE-merkede byggevarer nå skal dokumenteres i henhold til kravene i forskriften. Nasjonale tekniske godkjenninger for ulike byggevarer vil imidlertid fremdeles kunne benyttes som produktdokumentasjon å så lenge de tilfredsstiller forskriftskravene. I så tilfelle skal det oppgis hvilken teknisk spesifisering som er brukt.

Til § 11 Krav til dokumentasjon av produktegenskaper

Første ledd redegjør for hvilke produktegenskaper som skal være dokumentert før omsetning av en ikke CE-merket byggevare. Listen ble stort sett utarbeidet på bakgrunn av en utredning fra det danske Teknologisk Institutt. Det angis hvilke egenskaper som minimum må være dokumentert før markedsføring og omsetning. Listen er ikke uttømmende, men angir produktegenskaper Departementet mener bør være et minimum før markedsføring og omsetning av en byggevare. Departementet ber om innspill på om andre produktegenskaper bør inkluderes i første ledd, eventuelt om noen av produktegenskapene er overflødige å kreve dokumentert på generell basis.

For varer som skal CE-merkes, forutsetter byggevareforordningen at det alltid må deklarerer minst én egenskap for å unngå tomme ytelseserklæringer. Departementet mener at det er hensiktsmessig å innføre lignende regel for ikke CE-merkede produkter for å unngå at byggevarer omsettes uten noen som helst deklarererte egenskaper. Når det er sagt kan andre egenskaper oppgis som "ingen ytelse dokumentert" (no performance determined), samtidig som det vil være nærliggende å dokumentere egenskapene som er relevante for byggevarens tilsluttede bruk i byggverk.

I annet ledd slås det fast at dokumentasjon av egenskapene ikke kreves dersom angivelse av egenskapene ikke er påkrevd for å vurdere byggevarens egnethet til bruk i byggverk. På den annen side hjemler tredje ledd om at dokumentasjon av andre egenskaper enn de som er nevnt spesifikt i første ledd også kan kreves, avhengig av byggevarens tiltenkte bruk i et byggverk.

Produsent trenger altså ikke å dokumentere flere produktegenskaper enn de som strengt tatt er nødvendig for å vurdere byggevarens egnethet til bruk i et byggverk, jf. annet ledd. Men dersom byggevaren markedsføres til en spesifikk bruk i byggverk, der det vil være nødvendig å kjenne gitte produktegenskaper, også utover de som er listet i første ledd, for å vurdere egnethet i bruk i byggverk kan tilsynsmyndigheten kreve at også disse egenskapene dokumenteres, jf. tredje ledd.

Fjerde ledd sikrer at standardiserte metoder benyttes ved fastsettelse av byggevarers egenskaper.

Til § 12 Krav til produksjonskontroll

§ 12 hjemler krav til at produsent skal ha en produksjonskontroll som sikrer at byggevarer som markedsføres og omsettes har egenskaper som forutsatt i produktdokumentasjonen. Produksjonskontroll kan eksempelvis bevises ved bruk av ISO 9001 eller tilsvarende. Dette er en videreføring av dagens krav i TEK 10 kapittel 3. I tilfeller der et teknisk kontrollorgan, eventuelt akkreditert sertifiseringsorgan, etter dagens regler skal utføre oppgaver som innledende fabrikkinspeksjon, sertifisering av produksjonskontroll og overvåking av produksjonskontroll, vil forskriftskravet kunne innebære en lemping. I utgangspunktet vil produsent nå selv kunne dokumentere at produksjon av byggevaren er underlagt tilstrekkelig produksjonskontroll. Men kravet til produksjonskontroll sikrer et minimumsnivå av kvalitetskontroll hos byggevareprodusenter som markedsfører og omsetter sine byggevarer på det norske markedet. Sammenlignet med dagens regelverk vil i noen tilfeller forslaget innebære en lemping av kravsnivået, blant annet fordi oppgaver knyttet til innledende fabrikkinspeksjon, overvåking av produksjonskontroll, sertifisering av produksjonskontroll og stikkprøver nå vil kunne ivaretas av produsent selv, gjennom implementering av en produksjonskontroll i fabrikk.

Til § 13 Krav til bruk av tredjepartsorgan

§ 13 hjemler nasjonale krav til bruk av et tredjepartsorgan ved utarbeidelse av produktdokumentasjon. Det legges opp til at et teknisk kontrollorgan, utpekt i henhold til byggevareforordningen, eller et akkreditert sertifiseringsorgan utfører innledende typeprøving, beregning eller klassifisering av sentrale produkt egenskaper, jf. § 11, for å sikre uavhengighet ved fastsettelse av egenskapene. Både norske og tredjepartsorgan i opprinnelseslandet vil kunne benyttes. For ikke CE-merkede produkter vil det ikke være mulig å utpeke tekniske kontrollorgan i EØS-landene. Men i hovedsak vil det trolig være de samme virksomhetene som utfører oppgaver knyttet til CE-merkingen som også er aktuelle med hensyn til å ivareta de nasjonale kravene i § 13.

§ 13 annet ledd gir uansett tilsynsmyndigheten anledning til å kreve bruk av tredjepartsorgan for å fastsette produkt egenskaper i tilfeller der varens egenskaper ansees å ha vesentlig betydning for kvaliteten til byggverk. Departementet er derimot usikker på om det er nødvendig at alle egenskapene i § 13 første ledd skal fastsettes av et tredjepartsorgan eller om flere produkt egenskaper bør kunne fastsettes av produsent. Departementet ber særlig om høringsinstansenes syn på dette spørsmålet.

Dersom byggevaren har betydning for byggverkets brannsikkerhet eller utlekking av metaller til drikkevann kreves at et akkreditert sertifiseringsorgan utfører en produktsertifisering. Dette begrunnes at det er særlig viktig at byggevarer har egenskaper som forutsatt på disse områdene. Standardiseringsmandatene som utarbeides i henhold til byggevareforordningen vil som regel forutsette produktsertifisering for slike egenskaper før omsetning. Departementet er likevel usikker på om de nasjonale reglene bør inneholde krav til produktsertifisering og ber særlig om høringsinstansenes syn. Etterhvert som stadig flere harmoniserte produktstandarder og europeiske vurderingsdokumenter foreligger vil en økende andel byggevarer CE-merkes. Dette innebærer at systemer for byggevareforordningens regler for vurdering og kontroll av byggevarens konstante ytelse blir gjeldende for stadig flere byggevarer.

Til § 14 Gjensidig godkjenning

§ 14 er en videreføring av eksisterende rett, TEK 10 § 3-6. Prinsippet som er en del av EØS-avtalen og gjelder uansett, men det er valgt å tydeliggjøre prinsippet, og sine begrensninger. Produkter som lovlig omsettes i andre EØS-land og kanskje etter andre krav, som hovedregel også skal kunne omsettes i Norge. Produkter som er produsert og dokumentert etter gjeldende nasjonale regler i opprinnelseslandet skal kunne omsettes i Norge. Dette forutsetter at produkter oppfyller på en tilstrekkelig måte oppfyller det norske krav til produktdokumentasjon.

Annet ledd gir myndighetene anledning til å kreve ytterligere produktdokumentasjon, herunder tilleggsprøver av produktets egenskaper, dersom det kan påvises forskjell i beskyttelsesnivå, for eksempel forskriftskrav mellom Norge og andre EØS-land eller der det er nasjonale tillegg til harmoniserte standarder. Vedtaket som treffes i den forbindelse må godtgjøre at kravet i den enkelte sak er nødvendig og proporsjonalt.

§ 14 er kun en gjengivelse av de plikter og rettigheter som følger av EØS-avtalen artikkel 11-13. § 14 har altså ingen selvstendig rettslig verdi, men er informasjon til brukere av forskriften.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om § 14 bør stå i forskriften eller om den like gjerne kan fjernes.

Til § 15 Virkeområde for kapittel IV

Bestemmelsen er ny. Ettersom forskriften er foreslått delt i ulike kapitler, er det ønskelig med en virkeområdebestemmelse til dette kapitlet. Kapitlet gjelder for løfteinnretninger og varmtvannskjeler.

Kapitlet innebærer gjennomføring av følgende rettsakter i norsk rett:

- Direktiv 95/16/EF om heiser
- Direktiv 2006/42/EF om maskiner
- Direktiv 92/42/EØF om varmtvannskjeler
- Direktiv 90/396/EØF om gassinstallasjoner
- Direktiv 93/68/EØF om koordinering av regler om CE-merking

Merk at TEK 10 § 3-9 om enhet for romoppvarming og varmtvannsproduksjon ikke blir foreslått videreført. Dette skyldes at direktiv 78/170/EØF som ble gjennomført i bestemmelsen, er opphevet av EU, og erstattet av økodesigndirektivet (2005/32/EØF). Uansett gjelder det krav til energiytelse, som ikke hører naturlig hjemme sammen med kravene til dokumentasjon av egenskaper for byggverk. Kravene til enheter for romoppvarming og varmtvannsproduksjon i deres egenskap av å være byggevare, er dekket av de generelle reglene om byggevarer i forordningen og/eller de nasjonale kravene til byggevarer.

Til § 16 Løfteinnretning

Bestemmelsen er en ren videreføring av TEK 10 § 3-7.

Til § 17 Varmtvannskjel som fyres med flytende eller gassformig brensel

Bestemmelser er en ren videreføring av TEK 10 § 3-8.

Til § 18 CE-merking

Bestemmelsen er en videreføring av TEK 10 § 3-11, men med noen endringer. I første ledd er det tatt inn bestemmelse om hva som menes med tekniske spesifikasjoner. Dette er hentet fra TEK 10 § 3-4, og tatt inn her av hensiktsmessighetsgrunner. Videre er henvisning til CE-merking av produkter til byggverk i samsvar med byggevaredirektivet TEK 10 § 3-11 nr. 3 fjernet. Dette skyldes at CE-merking av slike nå reguleres av byggevareforordningen, jf. kapittel II i forskriftsutkastet.

Til § 19 Teknisk kontrollorgan

Bestemmelsen er en videreføring av TEK 10 § 3-10. Bestemmelsen sier hva som er de tekniske kontrollorganers rolle, gir Direktoratet for byggkvalitet myndighet til å utpeke tekniske kontrollorganer og regulerer vilkårene for å få bli utpekt som teknisk kontrollorgan.

Til § 20 Tilsynsmyndighet

Bestemmelsen er en ren videreføring av TEK 10 § 3-13.

Til § 21 Tilsyn med produkter til byggverk

Bestemmelsen er en videreføring av TEK 10 § 3-14. Det er likevel gjort noen språklige endringer, ved at begrepet "produkt med mangel" er fjernet. Dette begrepet anses som overflødig, og innholdet av det er videreført direkte i ordlyden i tredje og fjerde ledd. Bestemmelsen gjelder brudd på alle forskriftens kapitler.

Til § 22 Reaksjoner fra tilsynsmyndigheten

Bestemmelsen er i stor grad en videreføring av TEK 10 § 3-15, men med noen redaksjonelle endringer.

Det er tatt inn et nytt første ledd til denne bestemmelsen. Leddet inneholder en ren henvisning til at ved brudd på byggevareforordningen, skal virkemidlene i byggevareforordningen kapittel VIII komme til anvendelse. Leddet har i stor grad kun en informasjonsfunksjon, da virkemidlene som skal brukes ved overtredelse av forordningen uansett går frem av forskriftsutkastet § 4 jf. forordningen selv. Vi har imidlertid ansett det som hensiktsmessig å ha denne henvisningen, for å gjøre det lettere for virksomhetene å forstå hva som gjelder og å kunne lese forskriften lettere.

Annet ledd gir de virkemidlene som skal brukes ved overtredelse av forskriftens kapitler III og IV, altså de nasjonale kravene til byggevarer, til løfteinnretninger og til varmtvannskjeler. Dette er en ren videreføring av de virkemidlene som gjelder etter TEK 10.

Tredje og fjerde ledd gir bestemmelser om tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. Disse kommer til anvendelse for overtredelse av alle forskriftens kapitler, og er en videreføring av gjeldende rett.

Til § 23 Overtredelsesgebyr. Størrelse

Bestemmelse er både en videreføring av TEK 10 § 3-15 (3), men presiserer nå overtredelsesgebyrets størrelse, samt beløpsgrensen.

Til § 24 Utmåling av overtredelsesgebyr

Bestemmelsen presiserer hvilke forhold tilsynsmyndighet kan ta hensyn til ved vurdering av gebyrets størrelse. Bestemmelsen bygger på SAK 10 § 16.

Til § 25 Gebyr

Bestemmelsen er endret fra TEK 10 § 3-16, men slik at det er tatt inn en presisering av hvilke kostnader som kan dekkes ved gebyr. Kostnader som kan dekkes er kostnader til undersøkelser som finnes nødvendig for å vurdere et produkts egenskaper og virkninger. Særlig vil dette omfatte kjøp av analyser av produktenes egenskaper.

Til § 26 Ikrafttredelse

Forutsatt at forordningen er tatt inn i EØS-avtalen innen den tid, skal forskriften tre i kraft 1. Janur 2014. Dette er samme tidspunkt som forordningens vesentlige bestemmelser trer i kraft i EU.

Fra samme tidspunkt oppheves kapittel 3 i TEK 10.

Tredje ledd omhandler endring i andre forskrifter, og tar for seg tekniske endringer hvor forskriftene viser til TEK 10 kapittel 3.

Del VII Økonomiske og administrative konsekvenser

1 Økonomiske og administrative konsekvenser av byggevareforordningen

a) Økonomiske konsekvenser

Forordningen tydeliggjør krav om CE-merking og ytelseserklæring for byggevarer som er omfattet av en harmonisert standard eller er i overensstemmelse med en europeisk teknisk vurdering som er utstedt for den. CE-merking er obligatorisk for slike byggevarer. Videre tydeliggjør forordningen hvilke plikter som påhviler aktørene i byggevaremarkedet (produsenter, dennes representant, importører og distributører) når det gjelder å fremskaffe dokumentasjon før markedsføring eller tilgjengeliggjøring av byggevarer på markedet. Kravene om dokumentasjon, CE-merking og ytelseserklæring vil nødvendigvis medføre kostnader for aktørene i byggevaremarkedet. I Norge har ikke påføringen av CE-merket vært obligatorisk tidligere, mens fremskaffelse av all dokumentasjon som er nødvendig for å CE-merke byggevarer har vært obligatorisk i Norge, jf. TEK 10 kapittel 3. Ettersom kravene i byggevareforordningen i det vesentlige er en videreføring og presisering av byggevedirektivet er det derfor å anta at de økonomiske konsekvensene av byggevareforordningen ikke blir vesentlig økt sammenliknet med dagens situasjon.

For små- og mellomstore norske byggevareprodusenter vil trolig forordningen gi noe lavere kostnader når det gjelder prøving og dokumentasjon av byggevarenes egenskaper. Dette skyldes bestemmelsene om mulighetene for bruk av forenklete dokumentasjonsmetoder og deling av testresultater. Eksempler på norske byggevareprodusenter som kan oppleve lavere kostnader er trevareindustri og trelastprodusenter i distriktene. Det er likevel noe usikkerhet knyttet til effekten av denne forenklingen, ettersom det ikke er endelig avklart hva som vil kreves av dokumentasjon (spesifikk teknisk dokumentasjon) i slike tilfeller. Som nevnt i del IV, kapittel VI, punkt 4, er det spilt inn til Kommisjonen et behov for å avklare dette begrepet.

Med forordningen innføres det et krav om å opprette et nasjonalt produktkontaktpunkt for byggevarer. Myndigheter eller virksomheter som henvender seg til produktkontaktpunktet skal kunne få informasjon om eventuelle nasjonale regler (vedrørende det ferdige byggverk), som har betydning for den enkelte byggevare. Det er usikkert hvordan kontaktpunktet skal organiseres, men det antas på nåværende tidspunkt at det ikke vil kreve vesentlige økonomiske ressurser til å følge opp dette kravet.

Forordningen antas ikke å få nevneverdige økonomiske konsekvenser for kommuner.

b) Administrative konsekvenser

Byggevareforordningen stiller sammen med varepakkens forordning (EF) nr. 765/2008 store krav til tilsyn med at byggevarer omsettes med riktig produktdokumentasjon. Tilsynet skal være i passende omfang og på et tilstrekkelig nivå for å utføre egnede kontroller av byggevarenes egenskaper. Tilsynet skal skje ved dokumentkontroll, og der det er hensiktsmessig ved fysisk testing og laboratorieundersøkelser av varene. Tilsynet skal følge etablerte prinsipper om risikovurdering. Det vil kreve ressurser hos markedstilsynsmyndigheten (Direktoratet for byggkvalitet) for å følge dette opp på en hensiktsmessig måte.

Direktoratet har ikke selv laboratorier til å utføre laboratorieundersøkelser. Det vil derfor måtte inngås avtaler med laboratorier som kan bistå direktoratet med dette. Videre vil det kunne bli nødvendig med ekstern bistand til å gjøre faglige vurderinger av den dokumentasjon som foreligger. Hvor mye ressurser som kreves, vil avhenge av hvilket ambisjonsnivå man legger seg på. Det er tidligere antatt at et forsvarlig nivå vil kreve tre nye årsverk til markedstilsyn, samt ca. kr. 2 000 000,- til testing og laboratorieundersøkelser.

Videre vil det kreves ressurser til å utpeke tekniske vurderingsorganer og meldte organer. Men dette vil i hovedsak være en videreføring av oppgaver som allerede i dag ligger til Direktoratet for byggkvalitet, og vil trolig ikke kreve vesentlig økte ressurser.

Dersom Direktoratet for byggkvalitet oppnevnes om nasjonalt kontaktpunkt, vil det kreves administrative ressurser til å følge opp dette. Dersom et annet organ oppnevnes som nasjonalt kontaktpunkt for byggevarer, vil trolig direktoratet måtte bistå med nødvendig opplysninger og dokumentasjon. Det vil derfor uansett kreves ressurser hos Direktoratet for byggkvalitet å følge opp forpliktelsen i byggevareforordningen artikkel 10. Det er noe usikkert hvor mange

henvendelser som vil komme, men det antas på nåværende tidspunkt at det ikke vil kreve vesentlige ressurser til å følge opp dette kravet.

2 Økonomiske og administrative konsekvenser av nasjonale krav til byggevarer

Høringsforslaget til nasjonale krav til produktdokumentasjon til ikke CE-merkede byggevarer er i hovedsak en videreføring av dagens krav til produktdokumentasjon i TEK 10 kapittel 3. Det er imidlertid presisert hvilke krav som gjelder, for eksempel hvilke produktegenskaper som skal dokumenteres og hvilke oppgaver som skal ivaretas av et tredjepartsorgan. Sammenlignet med dagens regelverk vil i noen tilfeller høringsforslaget innebære en lemping av kravsnivået, blant annet fordi oppgaver knyttet til innledende fabrikkinspeksjon, overvåking av produksjonskontroll, sertifisering av produksjonskontroll og stikkprøver nå vil kunne ivaretas av produsent selv, gjennom implementering av et kvalitetssystem.

Norge har en omfattende egenproduksjon og import av byggevarer. Det er anslått at det er behov for ca. 600 harmoniserte produktstandarder for byggevarer som omsettes i EØS-området. Per i dag finnes det i overkant av 400 harmoniserte produktstandarder. For mange byggevarer vil produsent kunne velge å CE-merke sine produkter ved å skaffe seg en europeisk teknisk vurdering. Dette er imidlertid en frivillig ordning slik at mange byggevarer kan omsettes uten CE-merking. Ved implementering av byggevareforordningen vil altså et betydelig antall byggevarer kunne markedsføres og omsettes i Norge uten noen form for produktdokumentasjon dersom det ikke samtidig innføres nasjonale krav til ikke CE-merkede byggevarer. I en utredning Direktoratet for byggkvalitet har fått gjennomført har det danske Teknologisk Institutt valgt ut 30 produktgrupper, der det anbefales å stille nasjonale krav til produktdokumentasjon til byggevarer som ikke kan CE-merkes.

Erfaring fra Direktoratet for byggkvalitets markedsovervåking har vist at produsenter av byggevarer der det ikke finnes harmoniserte tekniske spesifikasjoner ofte har vanskeligheter med å vite hvilken dokumentasjon som er påkrevd for deres byggevare. Definerte krav til produktdokumentasjon for ikke-CE merkede produkter vil motvirke en vanskelig situasjon for byggeprodusenter, og for så vidt også tilsynsmyndigheten, der de selv må utlede hvilke produktegenskaper som må dokumenteres.

Etter Departementets vurdering vil det å ikke innføre nasjonale krav til produktdokumentasjon kunne medføre dårligere kvalitet i det bygde miljø og derfor økt omfang av byggskader. Det er anslått at ca. 10 % av byggskadene kan trolig tilskrives byggevarer av dårlig kvalitet feil ved eller feil bruk av byggevarene.

Kravene vil medføre kostnader for byggevareprodusenter, deres representanter, importør og distributør i EØS-området, som ønsker å markedsføre sine produkter i Norge. Kostnader ved utarbeidelse av produktdokumentasjon vil variere sterkt avhengig av hva slags byggevare det er snakk om, byggevarens tilsiktede bruk, og dermed hvilke egenskaper som skal dokumenteres før markedsføring og omsetning. Kostnadene kan være betydelige, særlig for små og mellomstore produsenter. Etter Departementets syn er dette likevel akseptable kostnader, sett i forhold til samfunnsmessig nytte av mindre byggskader og den beskyttelse av forbrukerinteresser som krav til produktdokumentasjon representerer. I tillegg vil ikke nasjonale krav til angivelse av produktegenskaper gå lenger enn det som uansett er nødvendig for at ansvarlige foretak i en byggesak skal kunne vurdere om en byggevare kan brukes i et byggverk som skal oppfylle krav i byggeteknisk forskrift. Angivelse av produktegenskaper vil som regel være en forutsetning for salg og kjøp av en byggevare, uavhengig av de nasjonale kravene.

Avslutningsvis bør det tas i betraktning at henvendelser som gjelder ikke CE-merkede varer etter all sannsynlighet vil videresendes fra det nasjonale varekontaktpunktet (som skal opprettes i henhold til forordning (EF) nr. 764/2008, i motsetning til kontaktpunkt for byggevarer opprettet av byggevareforordningen) til Direktoratet for byggkvalitet. Disse henvendelsene vil også omfatte spørsmål om den praktiske anvendelsen av det nasjonale kravet og den gjensidige godkjenningen innen byggevaremarkedet. Ved tilsyn med disse bestemmelsene, må også tilsynet ha ressurser til å følge opp de strenge tidsfristene til som forordning (EF) nr. 764/2008 stiller opp. Det antas at dette kan gjøres innenfor de tre årsverk som er foreslått i forbindelse med markedstilsynet.

Vedlegg I Forskriftsutkast

Vedlegg II Forskriftsspeil mellom TEK 10 kapittel 3 og forskriftsutkastet

Vedlegg III Utkast til norsk oversettelse av forordning (EF) nr. 305/2011

Vedlegg IV Engelsk versjon av forordning (EF) nr. 305/2011

Vedlegg V Tabell med oversikt over de vesentligste endringene

	Byggeveredirektiv	Byggevareforordning
CE-merking	Frivillig	Obligatorisk
Harmoniserte tekniske spesifikasjoner (grunnlag for CE-merking)	Harmoniserte produktstandarder	Harmoniserte produktstandarder
	Retningslinjer for europeisk teknisk godkjenning (ETAG)	Europeisk vurderingsdokument
	Europeisk teknisk godkjenning (ETA, European technical <i>approval</i>)	Europeisk teknisk vurdering (ETA, European technical <i>assessment</i>)
	CUAP (common understanding of assessment procedures)	Europeisk teknisk vurdering
	Nasjonale tekniske spesifikasjoner	Nei
Harmoniserte standarder	Tilsiktede bruk inntatt i harmoniserte standarder, men ikke uttrykkelig gitt	Å erklære tilsiktede bruk i ytelseserklæringen er obligatorisk
	Europeiske tekniske godkjenninger	Europeiske tekniske vurderinger
Veier for å skaffe seg en europeisk teknisk vurdering (ETA)	ETAG og CUAP	Europeiske vurderingsdokumenter
Produktdokumentasjon	Samsvarserklæring	Ytelseserklæring
Regler om sikkerhetsdata og farlige stoffer	På grunnlag av andre direktiver	Går direkte fram av forordningen
Attestasjonssystemer	6 systemer	5 systemer
Forenklet produktdokumentasjon	Utleidet fra praksis under byggeveredirektivet	Går direkte fram av forordningen
Regler for svært små foretak	Nei	Ja
Forpliktelser for markedsdeltakere	Indirekte forpliktelser	Direkte forpliktelser
	European Organisation for Technical approval (EOTA)	Organisasjon for tekniske vurderingsorganer
Kontaktpunkt for byggevarer	Nei	Ja